

Un basm islandez întunecat,
plin de umor și lirism

Sjón

Vulpea albastră

BIBLIOTECA POLIROM

„Vulpea albastră e un roman magic.”
Björk

Sjón

Vulpea albastră

Traducere din limba engleză
de Anca Băicoianu

POLIROM
2014

Sjón, Skugga-Baldur

© 2014 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-4932-7

ISBN PDF: 978-973-46-4933-4

ISBN print: 978-973-46-4897-9

Coperta: Radu Răileanu

Pe copertă: © iStockphoto.com/SeppFriedhuber; ©
Srlee2/Dreamstime.com

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății

intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

Născut în 1962 la Reykjavík, Islanda, SJÓN (SIGURJÓN BIRGIR SIGURÐSSON) este romancier, dramaturg, poet și textier. Romanele sale, printre care se numără *Vulpea albastră* (2003), *Muza șoptitoare* (2005) sau *Din gura balenei* (2008), au fost traduse în douăzeci și cinci de limbi. Este autorul multora dintre textele cîntecelor celebrei Björk. A fost nominalizat la Premiul Oscar pentru versurile din coloana sonoră a filmului *Dancer in the Dark*, regizat de Lars von Trier.

I

(9-11 ianuarie 1883)

E uluitor cât de mult seamănă vulpile albastre cu pietrele. Când o astfel de vulpe se ghemuiește iarna lângă o stâncă, este practic imposibil să le deosebești; din acest punct de vedere, vulpile albastre dau dovadă de mult mai multă pricepere decât cele albe, care lasă întotdeauna o umbră întunecată sau se disting, gălbui, pe fundalul zăpezii.

O vulpe albastră stă lipită de piatra ei, lăsând zăpada s-o acopere pe partea dinspre vânt. Își întoarce crupa către viscol, se face ghem și-și vâără botul sub un picior din spate, coborându-și pleoapele până ce nu se mai zărește decât o bănuială de pupilă. Astfel șezând, îl pândește pe omul care nu s-a clintit din loc de când s-a adăpostit sub o streășină stâncoasă aici, pe pantele cele mai înalte ale masivului Ásheimar, cu vreo optsprezece ore în urmă. Zăpada viscolită s-a așternut peste el, făcându-l să arate ca un picior de zid năruit.

Animalul trebuie să aibă grijă să nu uite că

omul e un vânător.

Îi luase urma mult mai la sud, în Botn. Cerul era senin, iar prima sclipire sângerie a zorilor străpungea întunericul adânc al miezului de iarnă. Omul coborâse peste câmpuri, apoi o cotise spre nord, peste Ásar, către Litla-Bjarg, unde nu viscolise încă.

Odată ajuns acolo, observă o mișcare în vârful crestei. Își vârî mâna în buzunar după lunetă, o desfăcu și o duse la ochiul cel bun:

Da, nu încăpea nici o îndoială!

Era una dintre fiicele lui jupân Rănică Vulpoiul.

Părea să ignore cu desăvârșire orice pericol. Toate mișcările ei sugerau că era în căutare de pradă. Înainta fără grabă, absorbită de această unică preocupare.

Omul o privi cu mai multă atenție.

Își concentrează mintea asupra ei, încercând să dibuiască ce are de gând, încotro avea să apuce după ce isprăvea de amușinat creasta. Apoi, dintr-odată, vulpea o luă la goană; omul nu putea înțelege de ce. Atitudinea ei dădea de înțeles că simțise apropierea unui mare pericol. Dar nimic n-ar fi putut trăda prezența omului – cel puțin, nimic perceptibil prin simțuri.

Trebuie să-i fi intuit cumva intențiile:

Era un om pornit la vânătoare.

Omul urcă dealul. Încerca să-și păstreze vie în minte imaginea vulpii, ca s-o poată regăsi cu mai multă ușurință:

— Se învârte peste zăpada întărită ca un titirez.

Ajuns pe creastă, cercetă urmele lăsate de vulpe. Măsură una între degetul mare și arătător; era un exemplar de talie mare. În zăpada de pe buricul degetului său se prinsese un fir strălucitor de blană – culoarea era, neîndoielnic, albastră.

Fuioare de nori se îngrămădeau spre apus.

Avea să viscolească, probabil.

Vulpea nu se zărea nicăieri.

Pârția croită de vulpe se întindea cât vedeai cu ochii.

Bărbatul mergea grăbit, cu vântul în spate. Acum nu mai conta dacă vulpea îi simțea mirosul; știa deja că e pe urmele ei.

Din când în când se oprea să verifice dacă nu cumva o pierduse, folosind aceeași metodă ca mai înainte. Se concentra din toate puterile asupra direcției în care ar fi putut-o lua vulpea și asupra locului în care ar avea-o în bătaia puștii.

Și brusc primește indicații foarte limpezi asupra direcției în care o luase vulpea și asupra locului în care o va avea în bătaia puștii:

— Vulpea se îndreaptă spre nord, peste podiș. O va coti apoi spre est, către platourile stâncoase de la Melar; ascunzătoarea perfectă pentru o vulpe albastră.

Oare era prea preocupată să se pună la adăpost? Oare toate gândurile ei se îndreptau

spre primejdia care o amenința – lăsându-i astfel omului o portiță prin care îi putea pătrunde în minte? N-avusese grijă să se păzească de o asemenea intruziune?

Oare tocmai primise un mesaj telepatic din partea vulpii?

Pe podișul stâncos aerul era încremenit și înghețat; gerul îi mușca obrajii. Departe, spre nord, omul zări o moviliță albăstruie. Rămase nemișcat. După un timp, movilița se urni. Și îndată după aceea o vulpe albastră apăru dintre stânci.

— Aha, uite-o!

Un animal de o frumusețe rară. Întunecată ca pământul, cu blana deasă și coada stufoasă, n-avea să se lase prinsă ușor. Acum se îndepărta din nou, cu salturi bruște și iuți.

Omul o rupse la fugă pe urmele ei.

După cum bănuise, vulpea se afundă în miezul viforniței. Și, chiar în clipa în care viscolul era gata s-o înghită, se opri și se uită înapoi, către om.

După care dispăru în goană.

Geamătul vântului cutremura văzduhul.

O potârniche albă trecu în zbor pe lângă om, aproape atingându-l, împinsă de vijelie. În urma ei, un șoim se înălță spre cer, cu bătaii sigure de aripi.

Omul se întoarse cu spatele în direcția rafalelor de vânt, își strânse mai bine fularul, iar cureaua tolbei o petrecu de trei ori peste brațul drept, așa încât tolba să-i stea strâns lipită de coapsă.

Ajunsesse chiar când începea viscolul.

Omul înainta cu greu prin bezna adâncă.

La început mersese pe teren pietros și avansase cu relativă ușurință, dar zăpada devenise tot mai adâncă, iar drumul tot mai dificil.

Trebuia să se încreadă în următorul raționament:

„Vulpea poate da dovadă de o spaimă copilărească atunci când vremea se arată potrivnică. Se va îngropa sub un troian sau se va ascunde într-o crăpătură sub pământ, așteptând să treacă viscolul“.

Acum era ocazia ideală să recupereze o parte din distanța care îl despărțea de ea.

Înainta cu greu.

Dar, tocmai când începea să simtă că se apropie de vulpe, zăpada deveni brusc mai adâncă. Acum îi ajungea până la coapse – după încă un pas, rămase ținut locului.

Nu mai putea merge nici înainte, nici înapoi; iar de văzut, nu vedea nici la o palmă în fața ochilor.

Viscolul sufla asupra lui din toate părțile, de sus și de jos.

Odată cu căderea serii, vremea se strică încă și mai mult, gerul pătrundea chiar și prin hainele lui groase; era atât de înghețat, încât începu să tremure ca să se încălzească.

Apoi se hotărî să lase zăpada să îl acopere cu totul.

În timp ce ninge peste el, omul se legăna imperceptibil, așa încât zăpada căzută să formeze în jurul lui un soi de cochilie care îl apăra de vânt.

Era de înălțime medie, solid, cu pieptul lat. Avea trăsături aspre și o frunte nu prea înaltă, însă largă, ceea ce îi dădea feței o personalitate aparte. Ochii lui mici, de un albastru oțelit, erau afundați sub sprâncene stufoase, unite la mijloc. Nasul era gros, cu puntea înaltă. Nu i se distingea forma bărbiei și a maxilarelor; o barbă deasă, roșcată, înspicată cu argintiu, îi acoperea obrazii, ajungându-i până la piept. Părul, în aceeași nuanță de cărămiziu, începea și el să încărunțească. Pe nara stângă se vedea un semn din naștere ca o fragă.

Așa arăta omul acoperit de zăpadă.

Noaptea era geroasă, una dintre cele mai
lungi din an.

Omul își zdrobi cochilia de gheață.

Le mulțumi lui Mjöll, crăiasa zăpezii, și lui Kári, vântul din nord, pentru că-i dăduseră adăpost în acest minunat colț de lume; din locul în care șezuse, vedea întinzându-se în jurul lui un nesfârșit pustiu alb, înghețat.

Începu să se ciupească și să se maseze energic; după ce reuși să-și încălzească astfel mușchii antebrațelor, își trase mănușile, se sprijini pe bordura de zăpadă întărită și se ridică de pe tronul său improvizat.

Da, avusese ceva noroc.

Își puse pușca și tolba pe umăr și nu slăbi pasul până când nu ajunsese pe pantele de sus ale muntelui, la stâncile de la Lofaklöpp, vestigii ale erei glaciare peste care zăpada nu se așternea niciodată.

Acolo își lepădă tolba, mănușile, încălțărilor de piele și ciorapii de lână și le puse la uscat alături, pe un bolovan.

Nu, naiba să-l ia, și-a scos tot ce avea pe el și a rămas așa cum îl făcuse mă-sa: gol până la piele.

Era copilul Zeiței Pământ, fiica Soarelui; era fiul lui Fold Röðulsdóttir.

Stomacul începu să-i chiorăie și omul își dădu seama că îi e foame; nu pusese nimic în gură după ce se îndopase cu pește fiert înainte de a porni la drum, iar asta se întâmplase cu mai bine de douăzeci de ore în urmă.

Ronțăise, ce-i drept, un pic de gheață, dar asta nu intra la socoteală: gheața nu ține de foame. Desfăcu tolba:

Coaste de miel groase de-o palmă; turte de secară unse cu seu rânced și acoperite cu felii de cârnat de oaie; un cap de cod afumat; sângerete în saramură; pește uscat; terci de ovăz cu cheag; și o căpățână de zahăr nerafinat.

Da, asta conținea tolba lui.

Soarele încâlzește trupul palid al omului,
iar zăpada, topindu-se cu trosnete sfidătoare,
imită ciripitul păsărilor.

Spre prânz, soarele tot mai strălucea pe creste, iar văzduhul se limpezise. Omul își aminti de nenumăratele ceasuri binecuvântate petrecute în munți încă de când era un băiețandru. Nimic nu se putea compara cu splendoarea acelor zile – poate doar noul candelabru din biserica de la Dalbotn.

Nu! Omul se aruncă la pământ: ce era umbra pe care tocmai o zărise? Să fi fost un bolovan?

Înșfăcă luneta, dar nu vedea nimic. Lentila se umezise. O șterse cu mâneca. Cum? Să fie oare ce credea el că este? A dispărut, nu, iată-l din nou:

Un cap de vulpe! Sau mai degrabă umbra unui cap. Era vulpea albastră. Desigur, trebuie să se fi aflat acolo de mult. Strânse luneta la loc.

Vulpea scoase un urlet care-ți îngheța sângele în vine.

Prin locurile acelea, terenul nu e foarte accidentat și coboară în pantă blândă către răsărit, într-o succesiune de culmi joase și văi nu prea adânci. Era imposibil ca omul să-i taie calea vulpii fără a fi văzut. Așa încât rămase nemișcat în locul unde se aruncase atunci când o zărise. Vulpea urcă dintr-un salt în vârful bolovanului și începu să urle. Așezată pe piatră, își ridica botul spre cer la fiecare sunet.

Era felul ei de a-l face pe om să-și manifeste prezența. Căci probabil îl pierduse din ochi când acesta se azvârlise la pământ.

Omul rămăsese întins pe burtă. Reușise cumva să se întoarcă spre nord, cu pușca la îndemână, însă nu îndrăznea să se mai miște, căci între el și vulpe terenul era cu desăvârșire plat, fără nici cea mai mică ridicătură care l-ar fi putut feri de privirea ei. Și, pe deasupra, pușca nu era încărcată. Nu avea cum s-o încarce fără să-i atragă atenția.

Trebuia să găsească o soluție cât mai repede, dacă voia ca vulpea să nu-i scape din nou, cum se întâmplase cu o zi înainte – de așa ceva nici nu putea fi vorba.

Ce îi rămânea de făcut?

Cățărata pe piatra ei, vulpea se întoarce în loc, ca și cum s-ar fi pregătit să o ia la fugă. Omul se rostogoli pe spate și începu să dea din mâini și din picioare.

Apoi se întoarce și el și, stând în patru labe, ridică piciorul drept ca un câine care marchează o tufă.

În același timp, începu să behăie din toate puterile.

Cu ajutorul acestor giumbușlucuri, reuși să țină vulpea pe loc. După un timp dispăru din nou, ca să se gândească ce ar fi putut face mai departe, în vreme ce vulpea aștepta continuarea ciudatului spectacol.

Omul încarcă pușca, folosind jumătate din praful de pușcă pe care îl luase cu el, dar nu avea de ales dacă voia s-o nimerească de la primul foc. Scotoci în buzunar după psaltirea jerpelită, rupse o pagină, o făcu ghemotoc și o îndesă pe țeavă. Acum n-avea să mai șuiere, chiar dacă îndrepta arma în direcția vântului.

Lucrând rapid și cu pricepere, umezi cătarea puștii cu salivă și lipi de ea o bucățică de lichen. Gerul o sudă instantaneu. Îndreptă lichenul și ochi de probă; da, o să-l vadă chiar și în întunericul cel mai adânc.

Omul se ridică și ochi, lăsându-și toată greutatea pe piciorul stâng, cu atenția concentrată asupra stâncii. Nu, vulpea nu se zărea nicăieri.

Așteptă îndelung înainte de a lăsa arma jos. Acum vulpea nu avea să-i mai scape. Zăpada acoperea pământul până la poalele ghețarului, nu mai rămăsese nici un petic gol; pe acea pagină albă, vulpea își va scrie cronica propriei călătorii de îndată ce va pune piciorul jos.

Ținând pușca în ambele mâini, o porni la drum.

Ziua întreagă, vulpea alergă prin munți și prin văi, cu omul pe urmele ei.

Era scrisoarea lui de numire, în care i se descria misiunea ce o avea de îndeplinit în lumea materială.

Când omul ieși de sub picioarele uriașei stânci care închide masivul Ásheimar, aproape că pierdu urma vulpii.

În ultima clipă apucă s-o zărească învârtindu-se de trei ori în loc și apoi ghemuindu-se lângă un bolovan, cu coada peste bot.

Omul se ghemui și el acolo unde se oprise.

Lumina zilei pălea.

În sălile din ceruri era acum destul de întuneric pentru ca surorile Aurorii boreale să-și înceapă vioiul dans al vălurilor. Într-o feerie de culori, se roteau ușoare și agile sub bolta nesfârșită, în rochiile lor vaporease, aurii, risipind ici și colo perle din colierele deșirate în rotirile lor frenetice. Acest spectacol își atinge punctul culminant imediat după apus.

Apoi cade cortina; noaptea pune stăpânire peste lume.

Acum somnul îl asalta cu o forță pe care omul nu o mai cunoscuse niciodată. Îi răsări în minte gândul că poate e pe moarte. Se simțea slăbit, îl durea capul și respira greu. Prin zumzetul surd care îi răsuna în urechi auzea bubuituri înfundate. Erau bătăile inimii lui.

Ce prevesteau aceste semne?

În aceeași clipă, vulpea scoase trei lungi țipete de alarmă. Veneau de undeva din stânga omului, purtate de vânt; îl izbiră ca o rafală.

El tresări. Aruncându-și privirea într-acolo, zări o siluetă albastră – care îi păru un diavol întunecat ca smoala.

Apoi dispăru.

Tăcere de moarte. Nici măcar o bătaie de inimă.

Murise, așadar?

După foarte mult timp, văzu din nou o vulpe în același loc ca mai devreme. Aceasta părea mai mică, iar felul în care se mișca trăda o atenție, o prudență și o viclenie ieșite din comun. Se purta altfel decât înainte – și nu scotea un sunet.

După ce s-a expus îndelung privirii omului, a dispărut fără urmă. Omul se lupta să-și stăpânească nevoia irezistibilă de a căsca. Apoi, chiar în fața lui, observă o mișcare; silueta unei vulpi se materializă în întunericul de dinainte. Ridicată pe picioarele din spate, dansa sub ochii lui, parcă fără să atingă pământul, rotindu-se ca un țipar într-un vârtej de apă.

O a patra vulpe, ascunsă undeva în beznă, scoase un lătrat ascuțit:

— Ai, ai!

Omul își veni în fire. În aceste locuri, vulpile albastre erau atât de rare, încât una singură devenea subiect de legendă. Cea neagră, sfioasă, dansatoarea, lătrătoarea – erau una și aceeași. Nu putea fi altfel.

— E aceeași vulpe, mereu aceeași vulpe. E aceeași vulpe, mereu aceeași vulpe. E aceeași vulpe, mereu aceeași vulpe...

Repetă aceste cuvinte iar și iar, asemenea unui om care încearcă să se smulgă dintr-un coșmar, urlând în gând. În cele din urmă își reveni și, când ochii i se goliră de lacrimi, văzu că vulpea era tot acolo.

Nici el nu se mișcase din loc.

Începu să ningă.

Ninse.

E uluitor cât de mult seamănă vulpile albastre cu pietrele. Când o astfel de vulpe se ghemuiește iarna lângă o stâncă, este practic imposibil să le deosebești; din acest punct de vedere, vulpile albastre dau dovadă de mult mai multă pricepere decât cele albe, care lasă întotdeauna o umbră întunecată sau se disting, gălbui, pe fundalul zăpezii.

O vulpe albastră stă lipită de piatra ei, lăsând zăpada s-o acopere pe partea dinspre vânt. Își întoarce crupa către viscol, se face ghem și-și vâără botul sub un picior din spate, coborându-și pleoapele până ce nu se mai zărește decât o bănuială de pupilă. Astfel șezând, îl pândește pe omul care nu s-a clintit din loc de când s-a adăpostit sub o streășină stâncoasă aici, pe pantele cele mai înalte ale masivului Ásheimar, cu vreo optsprezece ore în urmă. Zăpada viscolită s-a așternut peste el, făcându-l să arate ca un picior de zid năruit.

Animalul trebuie să aibă grijă să nu uite că

omul e un vânător.

Vulpea își închide ochii cenușii. Când îi deschide din nou, omul nu mai e acolo.

Își înalță capul.

Pastorul Baldur Skuggason¹ apasă pe trăgaci.

- ¹. În limbile nordice, *skugga* înseamnă „umbră“, în sens propriu, dar și figurat („urmăritor, spion“). Numele personajului s-ar traduce astfel prin Baldur, Fiul Umbrei. Titlul originalului islandez este *Skugga-Baldur* – Baldur Umbra, Spectrul sau Dublul (n.t.).

II

(8-9 ianuarie 1883)

Lumea își întredeschide ochiul cel bun.
O potârniche albă țâșnește în zbor. Pâraiele
susură sub pojghița lor de gheață, visând la
primăvară, când vor deveni torente umflate,
amenințătoare. Din troiene înalte de zăpadă
risipite ici și colo pe coastele muntelui se înalță
fuioare de fum – acestea sunt fermele lor.

Aici totul este de un albastru nepătat, mai
puțin scânteierea albă a creștelor. E iarnă în
Dalur.

— 'Nă ziua, a-am de tuns ciupul cepei, ui' aici, am adus chiupul fetei, ăăă, nunu, stai așa, a-am de strâns strupul iepei...

În poarta fermei Brekka stă un cal, iar pe cal e suit un om care bolborosește pentru sine lucruri fără noimă. E un ins înalt, de vreo patruzeci de ani; barba roșie și încâlcită, înspicată cu argintiu, îi atârnă peste gură și se revarsă pe piept ca o cascadă înghețată – dar e înfofolit ca un copil care urmează să-și petreacă ziua întreagă jucându-se în zăpadă.

Are pantalonii ridicați mult peste mijloc, o haină prea mare – sau prea mică, depinde cum privești – și o căciulă de lână legată atât de strâns sub bărbie, încât e imposibil să și-o fi pus singur; mâinile ascunse în trei perechi de mănuși abia dacă pot ține frâul mârțoagei păroase care-l poartă.

Aceasta este iapa Roza, care-și roade nerăbdătoare zăbala. Picioarele ei i-au adus până aici. Dacă urmezi poteca croită de

copitele ei, vezi că aceasta pornește de la casa parohială din Dalbotn, coboară peste câmpuri, merge de-a lungul râului, traversează mlaștina și urcă pe coasta muntelui până în locul în care șade acum animalul, așteptând să fie eliberat de povară.

Și iată că omul coboară greoi din șa.

Acum se vede limpede adevărata lui alcătuire: picioare surprinzător de scurte, ditamai burdihanul, umeri lați și un gât neobișnuit de lung; brațul stâng e cu o palmă mai ciunt decât dreptul. Bate din picioare, își mișcă brațele, scutură din cap, fornăie.

Iapa își ciulește urechile.

— Lutul vetrei?

Cu dosul brațului mai scurt, bărbatul mătură zăpada de pe ușa casei.

— Asta să fie oare?

Cu mâna zdravănă bate în ușă și simte cum sângele i se strânge în pumn. E ger. Poate o să fie poftit înăuntru?

Umbra unui cap de bărbat se ițește dincolo de fereastra înghețată a camerei mari; îndată după aceea, înăuntru se aude o ușă; cu un

brânci puternic, se deschide și ușa de la intrare, împingând deoparte zăpada adunată peste noapte. Musafirul înghețat dă să se ferească și cade pe spate – sau ar fi căzut, dacă nu se oprea într-un troian. Întins acolo, vede că omul pe care îl caută a apărut în prag: Friðrik B. Friðjónsson, botanistul, proprietarul fermei Brekka – sau omul care o are pe Abba. Numele musafirului este Hálfván Atlason, „idiotul pastorului Baldur“.

Care acum cascadează gura ca un pește, dar nu apucă să zică nimic, pentru că Friðrik Botanistul îl poartă să intre.

Lucru la care un idiot nu poate răspunde altfel decât făcând exact ce i s-a spus.

Intră amândoi în bucătărie.

— Dă-ți alea jos.

Friðrik se așază pe vine în fața sobei de faianță, deschide ușița și întetește focul. Flăcările dansează vesel.

E cald și plăcut aici.

Idiotul trage cu dinții de degetele mânușilor și, cu mâini tremurânde, încearcă să-și desfacă nodul căciulii. Fără succes – până când gazda lui îl scapă din strânsoare. Dar, când îi dă jos haina, dinspre musafir se simte o duhoare acră. Friðrik face câțiva pași înapoi; nările îi freamătă.

— Cafea...

Așa miroseau toți oamenii de la Dalbotn: ai fi zis că asudă cafea. Pastorul Baldur era prea zgârcit ca să le dea ceva de mâncare, în schimb îi adăpa din belșug cu o cafea fiartă și răsfiartă până când devenea neagră și groasă ca smoala. Friðrik apucă mâinile lui Hálfdán strâns în ale sale; tremurul lor nu e cauzat de frig, este o

afecțiune nervoasă provocată de abuzul de cafea.

Eliberând palmele groase ale idiotului, îl pofteste să stea jos. Apoi ia un ceainic din cui, îl umple cu zăpadă topită și-l pune pe sobă. Arătând cu degetul spre ceainic, spune pe un ton hotărât:

— Stai cu ochii pe el; când capacul începe să se miște, vii și mă chemi. Mă duc dincolo, să bat în cuie capacul coșciugului.

Idiotul încuviințează din cap și își ațintește privirea spre ceainic. Friðrik Botanistul îl bate ușor cu palma pe umăr și iese din bucătărie. O clipă mai târziu încep să se audă loviturile ciocanului.

Idiotul se uită când la ceainic, când la sobă – mai mult la sobă. E o minune a tehnicii vestită în tot ținutul, pe care puțini au avut ocazia să o vadă cu ochii lor. Burlanul de metal merge de-a lungul peretelui până în camera vecină, de acolo urcă în pod, unde se află paturile, și apoi iese prin acoperișul îmbrăcat în mușchi, de unde fuioarele de fum se risipesc în văzduh. Dar, mai mult decât orice, privirea este atrasă

de plăcile de faianță pictată de mână: flori în culori strălucitoare sunt presărate ici și colo pe toată întinderea sobei, într-un vârtej aproape imposibil de urmărit. Hálfván se foiește în scaun, cu ochii pe un vrej înflorit care șerpuiește pe sub un altul și apoi peste un al treilea, până ajunge la ceainic.

Ceainicul, da, trebuie să-l supravegheze. Apa fâsâie; picăturile se scurg de pe marginea de jos a ceainicului pe plita fierbinte.

Friðrik Botanistul este omul care o are pe Abba lui; adică pe Hafðís Jónsdóttir, logodnica lui Hálfván. Friðrik și Abba locuiesc împreună la Brekka – până când ea se mărită cu Hálfván și vine să stea cu el. Dar pe unde o fi astăzi? Întinzându-și gâtul lung, Hálfván se uită cu coada ochiului peste umărul drept.

În camera mare, Friðrik bate ultimul cui în capacul sicriului. Hálfván strigă spre el:

— A-a-am de dus tru-tru-pul fetei...

Răceala acestor cuvinte îl năucește pe Friðrik. Acesta este pastorul Baldur vorbind prin gura argatului său. Servitorii de la casa parohială imită cu toții felul de a vorbi al

stăpânului lor, ca un cârd de găini neștiutoare.

Acest lucru ar fi fost, fără îndoială, amuzant, dacă n-ar fi purtat pecetea urâteniei și a vulgarității.

— Știu, Hálfván, băiete, știu...

Dar ce spune idiotul după aceea îl uimește încă și mai tare:

— U-unde e Abba lui?

Apa freamătă și capacul ceainicului zăngănește – câteva picături se scurg peste buză.

— F-fierbe, fornăie Hálfdán; e primul cuvânt pe care îl spune de când Friðrik Botanistul i-a explicat că iubita lui Abba a murit, că al ei este trupul pe care pastorul Baldur l-a trimis să-l aducă și că sicriul pe care l-a văzut pe masa din camera mare va fi coborât astăzi în pământ în cimitirul din Dalbotn. Aceste vești au zdrobit inima idiotului cu atâta putere, încât a izbucnit în lungi suspine tăcute; lacrimile îi curgeau din ochi de-a lungul nasului și trupul prost croit tremura în scaun ca o frunză în vântul de toamnă – o frunză care nu știe dacă va fi smulsă de pe creanga ce a hrănit-o întreaga vară sau va rămâne acolo să se veștejească; dar nici una dintre aceste sorți nu e mai bună decât cealaltă.

În timp ce Hálfdán își plângea iubita,

Friðrik a început să pregătească ceaiul: a scos un frumos ceainic englezesc de porțelan lucrat de mână, două cești de porțelan de culoarea fildeșului, cu farfurioarele lor, o căniță pentru lapte și o zaharniță, amândouă argintate, lingurițe și o strecurătoare de bambus. Și, în sfârșit, o cutie de ceai din lemn de stejar lustruit, pe care scria: A.C. PERCH'S THEHANDEL.

Din ceainicul de pe plită toarnă puțină apă în cel de pe masă și așteaptă să se încălzească bine porțelanul. Apoi deschide cutia de ceai și pune în ceainic patru lingurițe de frunze, peste care toarnă apă fierbinte. Aroma amețitoare de Darjeeling umple bucătăria, asemenea aburului care se ridică dintr-o brazdă abia întoarsă; un miros proaspăt însoțit de o notă dulceagă și senzuală – amintiri ale unor plăceri trecute pe care numai unul dintre ei le-a cunoscut: Friðrik B. Friðjónsson, botanistul de la Brekka, în costumul lui european, cu pantaloni lungi, redingotă și o lavalieră byroniană înnodată artistic la gât.

Acest parfum îl impresionează și pe

Hálfván, făcându-l să-și uite durerea.

— C-cum îi zice?

— Ceai.

Friðrik toarnă ceaiul în cești și acoperă la loc ceainicul englezesc. Hálfván ia ceașca în ambele mâini, o duce la gură și soarbe.

— Ceai?

E ciudat că o băutură atât de bună are un nume atât de scurt. Ar fi trebuit să se cheme *Illustreret Tidende*², acesta este cel mai impunător nume pe care-l știe idiotul.

— E-e danez?

— Nu, este de pe muntele Himalaya, care e atât de înalt încât, dacă ai urca muntele nostru de treisprezece ori, tot nu ai ajunge până în vârf. Pe la jumătatea coastei acestui munte măreț se află valea Darjeeling. Când păsările din Darjeeling salută venirea dimineții cu cântecele lor, potecile care leagă satele de grădinile de ceai se umplu de viață: culegătorii își încep munca; poartă haine sărăcicioase, dar unii dintre ei au inele de argint în nas.

— Ci-cine cântă, sturzul?

— Nu, mierla, iar printre trilurile ei se aud

ciocănelile ciocănitorilor.

— Nu-nu sunt și păsări de pe la noi?

— Presupun că sunt codobaturi, răspunde Friðrik.

Hálf dán dă din cap și își bea ceaiul. Friðrik își răsuțește mustața stângă și povestește mai departe:

— La poarta grădinii, fiecare culegător își ia coșul și începe lucrul. Din zori până la apus, culege frunzele din vârful arborilor, iar degetele culegătorilor sunt primul popas pe care îl fac frunzele în lungă lor călătorie ce se poate sfârși, de pildă, într-un ceainic de la Brekka.

Așa își petrec cei doi această oră a dimineții.

2. *Micul Jurnal Ilustrat* – revistă săptămânală daneză (1859-1924) concepută după modelul lui *Illustrated London News* și *Illustrierte Zeitung* (n.t.).

Când Friðrik și Hálfván idiotul ies din casă purtând împreună coșciugul, este deja ziua în amiaza mare. Povara lor e ușoară; moarta era o femeie micuță, iar sicriul nu e o operă de artă, ci o ladă înjghebată din scânduri găsite pe la fermă – dar își va îndeplini scopul și pare destul de solid. Iapa Roza, care și-a primit tainul de fân, așteaptă în curte. Cei doi bărbați pun coșciugul pe o sanie, legat zdravăn, iar sania o prind de șaua iepei cu două loitre lungi fixate de sanie, câte una de fiecare parte.

Când isprăvesc cu legatul, Friðrik scoate un plic din buzunarul hainei și i-l arată lui Hálfván, spunând:

— Trebuie să-i dai scrisoarea asta pastorului Baldur imediat ce se termină înmormântarea. Dacă ți-o cere înainte, spune-i că am uitat să ți-o dau. Și apoi te faci că îți amintești de ea după ce s-a sfârșit slujba.

Vără plicul adânc în buzunarul idiotului și-l bate apoi energic cu palma:

— Când se termină înmormântarea...

Și așa își iau rămas-bun bărbatul care o avea pe Abba și iubitul ei – fostul iubit.

*

Brekka, Dalur, 8 ianuarie 1883

Stimate vicar Baldur Skuggason,

Atașez acestei scrisori suma de treizeci și patru de coroane. Este plata pentru înmormântarea numitei Hafdís Jónsdóttir și urmează să acopere onorariul dumatăle și serviciile celor șase purtători ai coșciugului, transportul acestuia până la biserică, coborârea în pământ și trasul clopotului de trei ori, precum și prețul cafelei, al zahărului și al pâinii care vor fi împărțite între participanții la funeralii și eventualele persoane din asistență.

Nu am nici un fel de pretenții în ceea ce

privește psalmul care va fi cântat cu această ocazie, predica pe care o vei rosti și pomelnicul. În această privință, las decizia pe seama bunului-gust și preferințelor dumitale sau ale membrilor cortegiului.

M-am ocupat eu însumi de sicriu și de giulgiu, această sarcină fiindu-mi, de altfel, familiară din perioada studenției petrecute la Copenhaga, după cum poate confirma și fratele dumitale, Valdimar.

În speranța că această sumă va achita integral costurile legate de înmormântarea lui Hafdís Jónsdóttir, rămân

Al dumitale preaplecăt,

Friðrik B. Friðjónsson

P.S. Azi-noapte am visat o vulpe albastră. Traversa terenurile stâncoase, urcând pe firul văii. Era mare și dolofană, cu o blană extraordinar de deasă.

F.B.F.

Cortegiul funebru condus de idiot este, în sfârșit, gata de plecare. Pornește din curtea fermei și alunecă vertiginos în josul coastei, până când omul, calul și leșul își regăsesc echilibrul undeva pe malul râului. De-a lungul acestuia se poate sui pe firul văii până în poarta bisericii din Botn.

Friðrik Botanistul intră în casă, trăgând nădejde că lui Hálfván, idiot cum e, n-o să-i treacă prin minte să deschidă sicriul pe drum și să arunce o privire la conținutul lui.

Sâmbătă, 18 aprilie 1868, o uriașă navă de comerț neagră ca smoala, cu trei catarge și trei punți, a eșuat lângă capul Önglabrjótsnef din peninsula Reykjanes. Cel de-al treilea catarg fusese tăiat și echipajul reușise să scape ținându-se de el, iar pe vas nu mai rămăsese țiipenie de om, sau așa s-a crezut. Pe această navă imensă totul avea dimensiuni atât de impresionante, încât nimeni dintre cei care nu au văzut-o cu ochii lor n-a putut crede că așa ceva chiar exista.

Cabina de pe puntea superioară era atât de mare, încât ar fi putut locui în ea un sat întreg. Se vedea că la început fusese bogat împodobită, dar culorile și foița de aur se duseseră cu timpul, iar acum era murdară și ponosită, ca tot ce se afla la bord. Pe vremuri, cabina fusese împărțită în cușete individuale, însă pereții despărțitori fuseseră dărâmați, iar ici și colo zăceau niște saltele jechoase de paie; dacă n-ar fi fost mirosul înțepător de urină, ai

fi zis că te afli pe un vas fantomă. Pânze nu avea deloc, iar cele câteva petice rămase, precum și odgoanele, erau toate putrede.

Bompresul era rupt, iar figura galionului, roasă de vreme, înfățișase odinioară o regină, dar chipul și sânii ei erau brăzdate de creștături de cuțit: fără îndoială că acest vas fusese cu multă vreme în urmă mândria căpitanului său, dar între timp căzuse pe mâinile unor nemernici.

Era greu de spus câtă vreme se aflate în larg sau când anume se produsese catastrofa. Jurnalele de bord lipseau, iar numele navei fusese șters și de la proră, și de la pupă; tot ce se mai putea desluși era „...Der Deck...” într-o parte și „V... ..r ...ec...” în cealaltă – ceea ce sugera că vasul era de proveniență olandeză.

În momentul când uriașa navă naufragiase, vremea era prea furtunoasă ca să se poată ieși pe mare; orice operațiune de salvare sau abordare era imposibilă. Dar, de îndată ce furtuna s-a potolit, oamenii din Suðurnes au urcat la bord, încercând să recupereze ce se mai putea. Când au scos

scândurile de pe puntea superioară, au descoperit, spre marea lor bucurie, că încărcătura vasului consta exclusiv în untură de pește depozitată în nesfârșite șiruri de butoaie de aceeași mărime, atât de bine ancorate încât a fost nevoie de răngile din șapte parohii ca să poată fi desfăcute. Dar a meritat osteneala.

După trei săptămâni de muncă, încărcătura de pe puntea superioară a fost adusă la țărm; în total, erau nouă sute de butoaie cu untură de pește.

Aceasta s-a dovedit un excelent combustibil de lampă, dar nici gustul, nici mirosul nu semănau cu nimic din ceea ce știau localnicii; singurul lucru pe care îl puteau recunoaște era un ușor iz de păr omenesc pârlit atunci când îl aprindeau. Gurile rele din alte ținuturi susțineau că așa-zisa untură de pește era, de fapt, grăsime de om, dar n-au avut decât să-și înghită vorbele de ocară laolaltă cu invidia, căci nimic n-a putut umbri bucuria locuitorilor din sud-vestul insulei, care s-au văzut deodată în posesia unui dar atât de îmbelșugat pe care

Domnul cel Atotputernic li-l scosese pe neașteptate în cale, fără trudă, fără pierderi de vieți omenești și pe degeaba.

Au desfăcut apoi puntea din mijloc, unde se aflau tot atâtea butoaie cu untură de pește ca pe puntea superioară; și, cu toate că descărcarea se făcea cu mult elan bărbătesc, numărul acestora nu părea deloc să scadă. Dar iată că, într-o bună zi, la bord au apărut semne de viață. Ceva s-a mișcat într-un ungher întunecos de la pupă, pe partea dinspre țărm – un colț ferit la care se putea ajunge străbătând un culoar strâmt lăsat între coca navei și butoaiele așezate pe trei rânduri. Tot de acolo se auzeau suspine și gemete, însoțite de niște clinchete metalice.

Aceste sunete stranii i-au umplut de groază. Trei inși mai zdraveni s-au oferit să pătrundă în beznă și să vadă ce se găsea acolo. Dar pe când se pregăteau să înfrunte acea primejdie necunoscută, o creatură mizerabilă s-a târât afară de sub grămada de butoaie și a fost cât pe ce să fie făcută una cu pământul de răngile oamenilor, atât de zguduiți au fost aceștia la

vederea ei.

Era o copilă. Părul negru îi cădea pe umeri ca o încâlceală de vrejuri sălbatice; din cauza jegului, trupul îi era o rană vie; unica ei haină era o zdreanță de sac împuțit. La glezna stângă avea o cătușă de fier, iar de aceasta era prins un lanț cu care fata era legată de una dintre bârnele de susținere. Asta și culcușul ei duhnitor arătau limpede ce rol îi rezervase echipajul. Strângea cu putere în brațe o bocceluță căreia nu voia să-i dea drumul cu nici un chip.

— Abba..., a rostit fata pe un ton atât de lugubru încât pe oameni i-au trecut fiorii.

Dar, în ciuda întrebărilor pe care i le-au pus, n-a mai vrut să spună nimic altceva. Salvatorii ei și-au dat seama că e săracă cu duhul; unii credeau chiar că e însărcinată. Au dus-o la țarm cu boccea cu tot și au lăsat-o în grija nevastei prefectului, care i-a dat de mâncare, un rând de haine și un pat în care să doarmă două nopți, înainte de a o trimite la Reykjavík.

Localnicii mai munceau încă la descărcat

epava în a treia duminică din iunie, când vasul poștal Arkturux a apărut de după capul Reykjanes, cu toți pasagerii adunați pe punte să privească uriașa navă eșuată pe nisip.

Cărătorii de untură s-au oprit din lucru ca să le facă cu mâna, iar pasagerii le-au răspuns cu gesturi lăncede, epuizați după trei zile de furtună în nordul Insulelor Feroe.

Printre călătorii de pe vasul poștal se afla și un tânăr înalt, cu un pled de lână în carouri maro pe umeri, un melon cenușiu pe cap și o pipă lungă în gură.

Era Friðrik B. Friðjónsson.

Friðrik Botanistul își umple pipa și privește lung la bocceaua de pe masa din camera mare, unde cu numai o oră în urmă se aflate coșciugul. Bocceaua e înfășurată în pânză neagră de velă și legată cu o sfoară împletită în trei, care o ține încă strâns, deși au trecut șaptesprezece ani de când n-a mai pus nimeni mâna pe ea; are vreo patruzeci de centimetri înălțime, vreo treizeci în lungime și douăzeci și cinci și jumătate în lățime. Friðrik ia pachetul, îl ridică în dreptul urechii și-l scutură bine. Pachetul cântărește vreo patru kilograme; conținutul nu se clintește, nici nu zăgănește. E la fel de mut ca întotdeauna.

Friðrik îl pune la loc pe masă și merge în bucătărie. Întinde un chibrit către focul din sobă și duce flacăra spre pipa pe care o aprinde cu pufăituri adânci și lente. Tutunul pâraie, Friðrik trage lung în piept primul fum al zilei și, expirând, declară în gol:

— Umph e a Abba.

În limba Abbei, *umph* poate însemna foarte multe lucruri: de pildă, cutie, scrin, casetă, chivot sau cufăr.

Friðrik bănuiește de mult ce conține bocceaua – a mai studiat-o și înainte –, dar abia astăzi își va potoli, în sfârșit, curiozitatea.

*

Friðrik a întâlnit-o pe Hafðís la trei zile după ce ajunsese în Islanda. Tocmai se întorcea acasă după o cină bogată, stropită din belșug cu cafea și însoțită de cântece, care fusese găzduită de fostul lui profesor, domnul G. Mergea fără o țintă precisă. Picioarele l-au purtat departe de Kvosin, cartierul central al capitalei, afară din oraș și apoi spre sud, peste plaja stâncoasă, până la mare, unde a început să alerge de-a lungul țărmului, strigând din toți rărunchii către întinderea vastă și strălucitoare:

— Te salut, mare, oglindă a omului liber!

Era solstițiul de vară, muștele se legănav pe

tulpinile de ovăz sălbatic, un fluierar țiuia în apropiere și razele întârziate ale soarelui desenau linii oblice pe iarbă.

Pe vremea aceea, capitala era atât de mică, încât un om cu picioare zdravene îi putea da ocol într-o jumătate de oră, așa că Friðrik s-a pomenit curând înapoi în locul de unde plecase – adică pe aleea din spatele casei căruntului său profesor, domnul G. Fiul bucătăresei tocmai ieșea pe ușa din dos, ducând cu grijă o tavă pe care se găseau o cană de tinichea, niște coji de cartofi, pielițe de păstrăv și o bucată de pâine: rămășițele ospățului din seara aceea.

Friðrik s-a oprit ca să-l urmărească cu privirea pe băiatul care străbătea curtea din spate, îndreptându-se cu tava către un soi de coteț dărăpănat, rezemat de o magazie ceva mai mare. Ajuns acolo, băiatul a deschis o ușiță și a împins tava înăuntru. Din magazie se auzeau târșâieli, mormăieli, clinchete și gemete. Băiatul și-a tras iute mâna, a trântit ușița la loc și a luat-o la picior, gata să-l dărâme pe Friðrik, care tocmai intrase pe poartă.

— Ce ți nești închis acolo, un negustor danez?

Tonul pe care pusese întrebarea era ironic, pentru a mai îndulci gravitatea cuvintelor. Băiatul s-a uitat la Friðrik cu gura căscată, de parcă s-ar fi aflat dinaintea unuia dintre locuitorii Lunii descriși de baronul Münchhausen, apoi a răspuns acru:

— Păi, e fătuca ceea care i-a făcut pruncului de petrecanie săptămâna trecută.

— Chiar așa?

— Da, au prins-o în cimitir când încerca să-l îngroape în mormântul lui Ólafur Jónsson „Studentul“.

— Și ce caută aici?

— Păi cre' că magistratul l-a rugat pe vărul dumisale s-o țină aici. Doar nu puteau s-o bage la pușcărie laolaltă cu bărbații – așa zice mama.

— Și ce se va întâmpla cu ea?

— Păi bag de seamă că o s-o trimită la Copenhaga să-și ia pedeapsa, apoi o s-o dea cui cere mai puțin când s-o întoarce. Dacă s-o mai întoarce.

Băiatul a aruncat în jur o privire furișă,

apoi a scos din buzunar o cutiuță de tutun.

— Dar, știți, n-am voie să dau din casă...

A ridicat cutiuța la nas și a prizat lung pe o nară. Și astfel conversația a luat sfârșit. În timp ce fiul bucătăresei se lupta cu o rafală de strănuturi, Friðrik s-a apropiat de magazie. Așezându-se pe vine, a deschis ușița și s-a uitat înăuntru. Era beznă, dar sclipirile albastre ale nopții luminoase de vară pătrundeau printre țiglele acoperișului, iar în curând privirea lui s-a obișnuit îndeajuns cu întunericul pentru a desluși într-un colț o siluetă de femeie. Era prizoniera.

Ședea pe podeaua de pământ, cu picioarele întinse în față, aplecată moale peste tavă ca o păpușă de cârpă. Într-una din mâinile ei micuțe ținea o coajă de cartof cu care aduna pielița de păstrăv și pâinea pe care le ducea apoi la gură și le mesteca îndelung. După aceea a luat o sorbitură din cană și a oftat adânc. Friðrik și-a spus că văzuse deja destul din acea nefericită făptură. A bâjbâit după ușiță, iar mâna lui a lovit peretele de lemn cu un trosnet puternic. Silueta din colț a devenit conștientă

de prezența lui. A ridicat privirea, ochii lor s-au întâlnit; apoi a zâmbit, iar zâmbetul ei a înmulțit fericirea din lume.

Dar înainte ca Friðrik să-i poată răspunde, zâmbetul i-a dispărut și chipul ei a căpătat o expresie atât de tristă, încât bărbatul a izbucnit în plâns.

*

Friðrik desface nodul, înfășoară sfoara pe degetele mâinii stângi, desprinde colăcelul și-l strecoară în buzunarul hainei. Desface apoi pânza din jurul boccele. Înăuntru sunt două pachete de aceeași mărime, înfășurate în hârtie cerată maro. Le pune alături pe masă și le deschide. Fiecare pare să conțină același lucru: niște plăcuțe negre de lemn, câte douăzeci și patru în fiecare pachet. Le răsfiră ca pe niște cărți de joc și vede că o față e pictată în negru, cealaltă în alb; dar nu la toate, căci unele dintre tăblițele din primul pachet sunt negru cu verde, iar altele din celălalt

pachet, negru cu albastru. Se scarpină în barbă.

— Ei, Abba-di, deci asta ai purtat cu tine prin viață: un mare puzzle.

Un spectacol complex și neobișnuit începe acum în cămăruța de la Brekka, în Dalur. Stăpânul casei manevrează cu grijă fiecare piesă din puzzle, cercetând-o pe toate părțile; fețele verzi și albastre au pe ele și litere – alcătuind câte o frază în latină –, ceea ce simplifică jocul.

Se apucă să combine piesele.

Începând cu cele albastre.

Friðrik B. Friðjónsson a studiat științele naturii la Universitatea din Copenhaga între 1862 și 1865. Asemenea multor compatrioți ai săi, nu și-a obținut diploma, iar în timpul ultimilor trei ani petrecuți în Danemarca a lucrat în mod constant la farmacia Elefant, aflată pe atunci sub conducerea farmacistului Ørnstrup, în Store Kongensgade. Friðrik a reușit să avanseze până la postul de asistent farmacist și ajuta la ținerea evidenței substanțelor halucinogene disponibile în farmacie: eter, opiu, gaz ilariant, aconit, beladonă, cloroform, rădăcină de mandragoră, hașiș și cocaină. Pe lângă uzul lor terapeutic, aceste substanțe erau foarte apreciate de mâncătorii de lotus din Copenhaga.

Mâncătorii de lotus erau un grup a căror viață se inspira din modelul unor poeți francezi precum Baudelaire, Nerval, Gautier sau Musset. Organizau petreceri – care prilejuiau numeroase zvonuri, dar foarte

puține invitații – unde se lăsau purtați de narcotice în călătorii iuți și line spre alte tărâmurî fizice și spirituale. Friðrik era un participant asiduu la aceste evenimente, iar odată, pe când erau cu toții pe cale să coboare dintr-un *montagne russe* eterat, le-a declarat tovarășilor săi de distracție:

— Am văzut universul! E compus din poeme!

La care danezii i-au răspuns:

— Ai vorbit ca *en rigtig Islænding*, un islandez adevărat.

Pe de altă parte, însă, călătoria lui Friðrik în Islanda în vara lui 1868 era ceva mult mai prozaic. Venise să lichideze ferma părinților lui, care muriseră de pneumonie în primăvară, la nouă zile distanță unul de altul. Nu-i rămânea mare lucru de pe urma lor: ferma izolată de la Brekka, o vacă pe nume Corn Sucit, câteva oi slăbănoage, o scripcă, o tablă de șah, un raft de cărți, roata de tors a maică-sii și motanul Frik cel Mic. Așa că nu avea de gând să stea prea mult: doar atât cât să vândă animalele pe la vecini, să plătească datoriile, să

împacheteze lucrurile, să spânzure motanul și să dea foc casei, care oricum, după știința lui, nu era altceva decât o cocioabă dărăpănată înfiptă în coasta muntelui.

Și exact asta ar fi făcut dacă universul nu i-ar fi oferit pe nepusă masă, într-o noapte senină de iunie, un poem enigmatic închis într-un coteț mizerabil.

*

Plăcuțele de lemn joacă în mâinile lui Friðrik; ceea ce părea la început un puzzle imposibil de descifrat îi ghidează acum degetele. E ca și cum misterul s-ar lămuri singur, ca prin minune; fără să știe de ce, bărbatul așază o plăcuță lângă alta și, atunci când se ating, marginea uneia alunecă în șanțulețul de pe laterala celeilalte și nu se mai clintește de acolo; și așa mai departe, și așa mai departe, până când plăcuțele albastre formează fundul, iar celelalte – laturile unui soi de covată lungă și adâncă, albă pe

dinăuntru și neagră pe dinafară.

Acum se lămurește și adagiul din interior: *Omnia mutantur – nihil interit*. Friðrik râde disprețuitor: „Toate se schimbă – nimic nu pierе“. Îi vine greu să-și închipuie ce artizan priceput i-ar fi putut dăruia lui Hafðís un astfel de obiect, și încă împodobit cu un citat din Ovidiu.

Din dosul casei se aude un muget.

Enigmistul e trezit deodată din gândurile lui: Corn Sucit a Doua îi solicită atenția. Friðrik pune jos puzzle-ul și dă fuga în grajd; încă nu s-a deprins cu noul mers al lucrurilor la Brekka; înainte, de animale se îngrijea Abba.

*

Studentii de la Universitatea din Copenhaga primeau o bursă de douăzeci de riksdali în schimbul sarcinii ingrate de a-i conduce pe ultimul drum pe săraci sau pe răposații fără

rude în viață. Friðrik se achita de această sumbră obligație ca oricare altul, dar, fiind un bibliofil împătimit și mereu îndatorat anticarului Høst, a acceptat cu bucurie postul de paznic de noapte la morga orașului. Și, odată cu el, oferta de a traduce articole din reviste medicale străine pentru un student la Medicină legală din Kristiania, prostănac, dar înstărit.

Friðrik a petrecut astfel multe nopți traducând în daneză, la lumina unei lămpi fumegătoare, descrieri ale celor mai recente descoperiri menite să ne țină pe noi, bieți muritori, în viață – în timp ce pe mesele din jurul lui zăceau cadavre cărora progresele încurajatoare înregistrate de tratamentele cu șocuri electrice nu le mai aduceau nici o scânteie de speranță.

În volumul al treilea din *London Hospital Reports* pe 1866, Friðrik a citit un articol despre diversele tipuri de cretinism scris de un medic londonez, doctorul Langdon H. Down. Acesta încerca să explice un fenomen care provoca de multă vreme serioase nelămuriri:

și anume, faptul că femei de rasă caucaziană dădeau uneori naștere unor copii retardați cu trăsături asiatice. Ipoteza doctorului era că o boală sau un șoc de care suferise mama în timpul sarcinii ducea la o naștere prematură, ce putea avea loc în oricare dintre bine cunoscutele stadii de dezvoltare a fătului: pește – reptilă – pasăre – câine – maimuță – negru – asiatic – indian – alb, dar părea să se înregistreze cu o frecvență mai mare în stadiul al șaptelea.

Copiii mongoloizi ai lui Down erau, prin urmare, insuficient dezvoltați; rămâneau puerili și neajutorați pe parcursul întregii lor vieți. Dar, ca toți cei aparținând raselor inferioare, dacă erau tratați cu răbdare și blândețe, puteau dobândi multe deprinderi utile.

În Islanda erau omorâți la naștere.

Spre deosebire de alte categorii de persoane suferind de cretinism, la care această deficiență nu devenea vizibilă decât prea târziu, un copil cu sindromul Down arăta încă de la naștere că era făcut din alt aluat decât

restul lumii – ba poate chiar din alte ingrediente, necunoscute: avea părul mai aspru, trupul butucănos, pielea gălbuie și flască și ochii oblici, ca două tăieturi piezișe în pânda unui sac.

Pentru așa ceva nu era nevoie de martori; înainte ca pruncul să scoată primul scâncet, moașa îi acoperea gura și nările, lăsând suflul vieții să se întoarcă în marele cazan clocotitor din care fiecă făptură omenească își primește porția de suflet.

Se spunea apoi că se născuse mort, iar trupul era încredințat preotului din partea locului, care confirma natura cazului, săvârșea slujba de înmormântare și cu asta se încheia povestea.

Dar existau întotdeauna câțiva astfel de bieți copilași care scăpau cu viață. Asta se întâmpla mai ales în locuri izolate și uitate de Dumnezeu, unde nu exista nimeni să le învețe de bine pe mamele ce-și închipuiau că vor reuși să crească până și asemenea odrasle ciudate. Care, desigur, sfârșeau prin a se rătăci, purtate de mintea lor slabă pe cine știe unde, și

fie își lăsau oasele pe vreo potecă de munte, fie apăreau pe jumătate moarte în mijlocul unei pășuni alpine, fie intrau buimace în viețile unor oameni complet străini.

Și, cum aceste sărmene făpturi habar nu aveau cine sunt sau de unde vin, autoritățile le stabileau ca domiciliu prima fermă care le ieșise în cale.

Țăranilor le displăceau profund aceste „daruri de sus“ și li se părea înjositor să locuiască sub același acoperiș cu un imbecil.

*

Nu încăpea nici o îndoială că nefericita închisă în magazia rubedeniei magistratului din Reykjavík se număra printre acești sărmani idioți de tip mongoloid a căror singură avere era aerul pe care-l respirau.

După ce și-a șters resturile de mâncare de pe mâini, ea a cuprins în palme capul tânărului care plângea acolo, în ușa cotețului,

și a rostit pe un ton blând, de consolare:

— Furru amh-amh, furru amh-amh...

În vale amurgește; umbrele înserării încep să se întindă peste coastele muntelui. Întunericul pare să izvorască din mormântul deschis aflat în colțul vestic al cimitirului din Botn, ca și cum noaptea s-ar aduna acolo înainte de a acoperi întreaga lume. În ultima geană de lumină, patru bărbați ies pe ușa bisericii purtând pe umeri un coșciug, urmați îndeaproape de pastor și de câteva cotoroaște cernite, pe care până și boala le ocolește atunci când e rost de vreo înmormântare. Cortegiul funerar înaintează grăbit, cu pași mărunți și sacadați, ca într-un dans, căci aleea din cimitir e alunecoasă ca oglinda, deși Hálfván Atlason fusese trimis să spargă gheața în timp ce restul participanților adunați în biserică intonau cântările de înmormântare în jurul sicriului prietenei lui. Iar acum șade în poarta cimitirului, trăgând clopotul.

O rafală de vânt poartă sunetul metalic de-a lungul văii până în odaia lui Friðrik, care îi

aude ecoul slab – nu, de fapt clopotul se află în mintea lui, iar ceea ce îl face să bată este gândul că în aceste clipe Abba e coborâtă în pământ.

Tocmai isprăvește de montat a doua jumătate de puzzle, care este o replică exactă a celei dintâi, numai că fundul cutiei e de culoare verde, iar literele formează o altă frază în latină. Și aceasta îi aparține tot autorului *Metamorfozelor* și se traduce astfel: „Ușoare sunt poverile purtate cu bucurie“.

În clipa în care cioclii pastorului Baldur coboară sicriul în mormântul întunecat din Botn, în vale se lasă brusc beznă și, în același timp, se face lumină asupra conținutului boccelei aduse de Hafdís Jónsdóttir în Dalur după ce Friðrik B. Friðjónsson, studentul preferat al unei rude apropiate a magistratului, a scăpat-o, pe motiv de incapacitate mintală, de acuzația de a-și fi ucis copilul, reușind să-i obțină achitarea cu condiția de a o lua în grijă pentru tot restul vieții ei.

Da – unite, cele două jumătăți de puzzle

alcătuiau un coșciug lustruit, lucrat cu meșteșug.

*

Când Friðrik B. Friðjónsson a venit în nord cu neobișnuita lui servitoare și s-a instalat la ferma părintească de la Brekka, la parohia Dalur slujea un preot deja sleit, pastorul Jakob Hallsson „Ochi de Sticlă“, care în copilărie își scosese un ochi cu un cârlig de pescuit.

Acest nevrednic slujitor se obișnuise până într-atât cu purtările cam din topor ale turmei sale – ghionturi, râgâieli, pârțâieli și vociferări –, încât s-a făcut că nu aude când Abba a început să cante în rând cu el, tare, limpede și complet fals. Ceea ce îl îngrijora era mai degrabă faptul că adevăratul cantor risca să moară înecat cu saliva enoriașilor. Respectivul cantor, un țăran pe nume Gilli Sigurgillason de la ferma Barnahamrar, avea o voce sonoră și tremurată, iar la notele înalte deschidea gura atât de larg, că i se vedea

omușorul pe care congregația se distra încercând să-l nimerească cu cocoloașe de tutun de mestecat – mulți dintre membrii parohiei deveniseră astfel țintași redutabili.

Pastorul Jakob a murit patru ani mai târziu, spre marele regret al credincioșilor pe care-i păstorise și care l-au păstrat în amintire ca pe un om plicticos și neplăcut la înfățișare, dar bun cu copiii.

Locul său a fost luat de pastorul Baldur Skuggason, care a inaugurat o nouă eră liturgică în Dalur. Acum oamenii ședeau cuminți în bănci, ascultând predica într-o tăcere deplină, după ce învățaseră pe pielea lor cum înțelegea noul preot să le insuflă virtuțile creștine: după slujbă, îi chema pe zurbagii în dosul bisericii și îi bătea de le suna apa în cap. Cât despre femei, ele descoperiseră evlavia încă din prima zi și se purtau de parcă nicicând nu l-ar fi necăjit pe răposatul pastor Ochi de Sticlă. Din punctul lor de vedere, așa le trebuia nătărăilor cu care erau măritate sau logodite, de mult li se cuvenea o chelfăneală; iar noul pastor era văduv și nu avea copii.

Gilli de la Barnahamrar cânta mai cu foc ca oricând, cu gura larg deschisă și viteza unui torent înspumat. Dar lui Friðrik i s-a pus în vedere să n-o mai aducă pe Abba; cuvântul Domnului trebuia să ajungă la urechile credincioșilor „nestingherit de bălmăjelile unei idioate“, cum s-a exprimat pastorul Baldur după prima și ultima slujbă la care a asistat fata.

În această privință a rămas neclintit; nu voia nici măcar s-o vadă prin preajmă. Și nici unul dintre proaspăt civilizații și bine scărmanații enoriași nu a îndrăznit să ia apărarea unei biete femei sărace cu duhul care nu avea altă bucurie mai mare decât să-și îmbrace hainele de duminică și să meargă la biserică împreună cu ceilalți.

După acest incident, Friðrik și Hafdís au avut prea puțin de-a face cu oamenii din Dalur. Hálfdán Atlason se furișa s-o vadă pe Abba ori de câte ori putea. Dar pastorul din Botn îi ocolea de departe, dacă se întâmpla să-i iasă în cale.

Cimitirul din Botn se află pe malul râului Botnsá, un curs de apă de mărime medie, adânc și domol, cu maluri înalte și mărginit de petice spongioase de pământ mlăștinos, multe dintre ele bogate în turbă și focuri înșelătoare. La capătul unei ierni grele, râul, devenit puhoi, se umflă cu o asemenea forță demonică, încât apa murdară și cenușie de după dezgheț iese din matcă, inundând mlaștinile și transformând cimitirul într-un lac în mijlocul căruia se înalță biserica, stingheră ca o insulă. Înconjurată de ape, casa Domnului rămâne inaccesibilă pentru oameni până când pământul sfințit absoarbe îndeajuns din preaplinul lăptos al munților pentru ca apa să nu treacă de glezna delicată a unei fete; după care, adăpat din greu, mustește sub picioare până târziu în vară.

După aceste dezlănțuiri ale Botnsei, malurile se surpă și cimitirul își varsă măruntaiele în râu. Se vede atunci cât de neîndurător lucrează natura asupra trupurilor

celor morți, căci acolo se amestecă de-a valma, într-un soi de pastă amorfă, dinți și coccisuri, metacarpene și metatarsiene, adulți și copii, mandibule și scalpuri, o fesă ici, un pelvis de femeie dincolo, vertebre recente și foale de bărbați din secolul trecut.

Aici, în Dalur, „grădina Domnului“ pare să fi rămas pârloagă; iar omul trebuie să fie cu adevărat aproapele aproapelui său ca să își dorească să-l revadă odată ajuns într-o asemenea stare.

Așa încât luni, 8 ianuarie 1883, pastorul Baldur a săvârșit slujba înmormântării unor rămășițe pe care Friðrik Botanistul le socotea vrednice de cei care nu fuseseră în stare să accepte ca o fată slabă de minte și afonă să cânte în rând cu preotul: o față de plapumă umplută cu treizeci de kilograme de balebă de vacă, scheletul unei oi bătrâne, o damigeană goală de rachiu, câteva doage putrezite și o oală de noapte plină de mucegai.

Abba merita tovărășia altor suflete și îmbrățișarea altui pământ.

Soarele strigoilor – așa îi spun poeții prietenei lor, luna, iar acest nume i se potrivește cum nu se poate mai bine în seara asta, când lumina ei lividă scaldă pâlcul de copaci de pe panta ce străjuiește ferma de la Brekka. Această dumbravă în miniatură era creația Abbei și a lui Friðrik, iar cultivarea și îngrijirea ei fuseseră prilej de mare haz printre oamenii din Dalur – ca, de altfel, mai toate îndeletnicirile celor doi.

Scorușul desenează umbre chinezești pe zăpada înghețată; ramurile golașe foșnesc ușor; pe una dintre ele se mai vede un ciorchine de bobite uscate uitate de păsări peste vară.

Friðrik urcă încet panta; poartă în brațe trupul unei femei. În mijlocul dumbrăvii e un mormânt proaspăt săpat; pe marginea lui, un coșciug deschis. Bărbatul se apropie și așază în el trupul. Apoi pleacă grăbit de unde a venit, dar luna rămâne de veghe.

Hafdís este bine pregătită pentru ultima ei călătorie. Poartă hainele de duminică, aranjate cu grijă până la ultimul detaliu: pe cap, bonetă cu panglici lungi, având la capăt un ornament de argint filigranat; la gât, eșarfă de mătase violet; haină de postav englezesc, de sub care se zărește ghipura corsajului; șorț de damasc cu model de trandafiri; nasturi de argint pe care este gravat un „A“ cu înflorituri; fustă în dungi cu bordură de catifea; ciorapi roșii și ghetre lungi, negre; pantofi din piele de vițel de culoarea levănțicii, cu cusături albe; mitene negre, cu un trandafir în patru culori brodat pe fiecare.

Abba își cumpăraseră singură aceste haine scumpe, din banii pe care-i câștigase ajutând cu muncile mai puțin obișnuite de la Brekka: pe de o parte, adunatul plantelor medicinale; pe de alta, confecționarea unor mici ierbare „cu cincizeci și șapte de eșantioane uscate“ de floră islandeză veritabilă, cum erau descrise în articolul consacrat Islandei din *Illustrierte Zeitung*. Aceste ierbare erau un soi de albume pe care tinerii romantici le ofereau în dar

logodnicelor lor și în care ultimele pagini, lăsate goale, erau menite să găzduiască delicate poeme de dragoste compuse anume pentru viitoarele mirese.

Friðrik îngenunchează lângă coșciug, ținând în mână un altfel de album: gros și îngust, cu câteva pene ițindu-se dintre pagini. E cartea de ornitologie a Abbei, în care fata strângea pene cu pasiunea și minuțiozitatea unui colecționar. Lipea fiecare pană pe o pagină și, după descrierile ei, Friðrik adăuga numele și specia păsării, precum și locul unde fusese găsită pana. Se întrebese adesea unde învățase Abba atâtea lucruri despre păsări, dar întrebările lui rămăseseră întotdeauna fără răspuns, iar când încercase să-i explice și alte noțiuni de istorie naturală, ea îi mulțumise politicos, spunându-i că n-o interesau decât păsările.

Pe prima pagină scrisese cu mâna ei: „PăSSările LUmii – AbbA de La BreKKa“.

Friðrik îi pune albumul pe piept și îi încrucișează mâinile peste el. Fără să vrea, o strânge prea tare și simte conturul degetelor

mici prin împletitura mitenelor. Asta îl face să se simtă mai bine; acestea sunt mâinile care l-au mângâiat când și-a pierdut părinții.

O sărută pe frunte.

Închide sicriul.

Friðrik a terminat de umplut groapa. Își scoate căciula de lână, o împăturește și o vâra în buzunar. Își dă jos mănușile și le pune la subsuoară.

Cade în genunchi.

Înclină capul.

Suspină adânc.

Îndreptându-se, își atîntește privirea spre locul unde își imaginează că se află chipul Abbei și recită pentru ea două strofe. Prima e dintr-un poem ornitologic vesel, compus de el însuși:

Pasărea cântă în soare,
Bucuria să-mi măsoare:
Pe aripi de vânt pornesc
Prietenă să-mi întâlnesc
La umbra scorușului,
În cântecul sturzului.

A doua e începutul unei vechi balade uitate.

Este vorba despre egalitatea pe care o regăsim cu toții în moarte, chiar și fără ajutorul unei revoluții:

În groapă, trei pumni de pământ
Și viața se duce ca fumul în vânt,
Căci carnea-i țărână sub orice
veșmânt.

Se ridică în picioare, își pune căciula la loc pe cap și, scoțând din buzunar un fluieraș făcut dintr-un țurloi de oaie, cântă câteva măsuri din *Moartea unei privighetori* a răposatului Franz Schubert, creând astfel o legătură între cele două fragmente poetice.

Apoi, în sfârșit, ochii lui Friðrik se umplu de lacrimi care se usucă aproape imediat ce încep să curgă: este o zi geroasă. Își ia adio de la Hafdís Jónsdóttir cu aceleași cuvinte pe care i le-a spus ea înainte de a muri:

— Abba-ibo!

Printre crestele dinspre apus se zărește o
bucătică de cer pe care strălucesc trei stele din
constelația Lebedei.

Norii atârnă greu deasupra văii.

Ninge până a doua zi spre prânz.

Cerul e senin, iar prima sclipire sângerie a zorilor străpunge întunericul adânc al miezului de iarnă. Friðrik B. Friðjónsson stă în curtea de la Brekka, în dosul ușii deschise, și trage din pipa umplută cu tutun amestecat cu opiu.

Ceva se freacă moale de piciorul lui: e Frik cel Mic, cel mai bătrân motan din ținuturile boreale. L-a prins frigul după o *Winterreise*³ pisicească și vrea să fie lăsat în casă. Tizul lui îi face pe plac.

Îndată după aceea vede un bărbat ieșind din casa parohială din Dalbotn. E pastorul Baldur Skuggason, a cărui siluetă se desenează ca un neg pe pielea albă și netedă a văii. Din neg se ițește un fir de păr: pușca.

Coboară peste câmpuri, apoi o cotește spre nord, peste Ásar, îndreptându-se către crestele stâncoase ale masivului Bjarg.

Friðrik Botanistul își scutură pipa lovind-o de călcâiul bocancului.

Și se duce la culcare.

3. Plimbare de iarnă (în germ., în orig.) (n.t.).

III

(11-17 ianuarie 1883)

Alicele țâșnesc. Zgomotul împușcăturii sfâșie liniștea dumnezeiască a întinderii pustii ca pe o foaie de hârtie. Un mănunchi de scânteii iese pe gura țevii. Pârâitul prafului de pușcă pare să strige: „ASCULTAȚI GLASUL OMULUI!“.

Vulpea e azvârlită în aer, cu un scâncet sfâșietor.

Pastorul Baldur se luptă să se ridice.

Sori violeți și fulgere întretăiate îi joacă în fața ochilor, urechile îi țiuie neîntrerupt. Picioarele i-au înțepenit după ce a stat nemișcat în zăpadă, dar sângele, seva vieții, i se pune din nou în mișcare când își schimbă poziția.

Preotul se târăște spre stâncă și se uită la vulpe. Da, zace acolo, moartă și țeapănă. Sprijinit pe genunchiul drept, o ridică de coadă; blana pare să fie intactă – o să scoată pe ea o sumă frumușică.

Se ridică în picioare, cu vulpea îndesată la piept, sub haină.

*

Creasta cea mai înaltă din masivul Ásheimar este cunoscută drept creasta estică. De fapt, e orientată mai degrabă spre vest, dar

are în vârf o lamă stâncoasă ascuțită ca briciul; aceasta, numită coasta sudică, privește în realitate spre sud-sud-vest.

Când suflă viscolul dinspre nord-est, zăpada se adună pe această coastă într-o imensă masă compactă ce se întinde de la vârf până la poale.

Adică acolo unde stătea pastorul Baldur, cu pușca în mâna stângă și cu dreapta vârâtă în deschizătura hainei, ca Napoleon în deșert.

Atunci când piscul a răspuns focului său de armă.

*

Nămeții se despică la mijloc cu o detunătură atât de puternică, încât pastorul Baldur se pomenește în mijlocul unui vârtej de zăpadă spulberată care îl învăluie cu totul și prin care nu se mai zărește nimic. Jumătatea de jos a plăcii dislocate o pornește la vale – luându-l cu ea pe pastor.

Acesta se dădu de-a berbeleacul peste buza râpei și se rostogoli mai departe, sprijinindu-se

când pe palme, când pe tălpi și pierzându-și pe drum căciula îmblănită și pușca. Luat astfel pe sus, străbătu în patru labe o bună bucată de drum, până când ateriză în sfârșit pe ambele picioare. Reuși să se țină astfel doar o clipă, căci avalanșa îl trânti din nou – și îl târî mai departe, pe sub zăpadă și pe deasupra ei, uneori îngropându-l doar pe jumătate, alteori pe de-a-ntregul. Și așa zbură pastorul Baldur.

Fără să-și piardă cunoștința nici măcar o secundă, căci niciodată nu rămânea afundat în nămeți prea mult timp.

*

După ce coborî astfel vreo două sute de metri, lavina se opri în colții de stâncă de pe marginea Tronului Freyjei – așa numeau localnicii scobitura adâncă dintre versanții masivului Ásheimar. În josul ei era Kinnar, panta abruptă și netedă de la picioarele ghețarului.

Pastorul Baldur rămase nemișcat,

încercând să-și revină după zbuciumata lui călătorie. Răsufla greu, tușind în răstimpuri, căci abia dacă apucase să respire în timpul coborârii. Iar acum, strivit din toate părțile de greutatea zăpezii, nu putea trage aerul adânc în piept. Numai capul și umărul drept îi ieșeau din nămeți. Încercă să se miște, dar nu reuși decât să-și clintească puțin piciorul drept și să ridice nițel din umăr. Simțea o durere surdă în coapsa stângă și bănuia că își rupsese șoldul, pentru că tot piciorul îi era inert.

Vremea era blândă, pe cer se perindau nori rari și un vânt ușor bătea dinspre sud; soarele iernatic plutea peste întinderea pustie, mare și roșu ca gălbenușul unui ou de corb. Liniștea purtată pe aripile furtunii din ajun.

*

O umbră întunecă pojghița de gheață și o clipă mai târziu acolo ateriză un corb. Înclinându-și capul într-o parte, îl privi pe

omul prins în capcana lui de zăpadă. Pastorul Baldur se smuci înspre el și încercă să-l gonească strigându-i:

— Valea, blestematule, spurcăciunea lui Odin!

Dar corbul se arată la fel de neascultător ca de obicei. Își mai chemă un tovarăș, iar când pastorul ridică din nou ochii, văzu în fața lui doi corbi. Țopăiau de colo-colo, ascuțindu-și ciocul și întinzând din când în când gâtul în direcția omului, în timp ce-și intonau cântul lor sinistru:

— Cra, cra...

Se apropiau de el cu salturi scurte, ca niște invitați nerăbdători la un festin. Dar, când cel mai mare apucă în plisc fularul preotului și începu să tragă, deșirând lâna, pastorul Baldur găsi că era timpul să pună capăt acestei glume proaste. Smucindu-se și zbatându-se prin troiene, reuși să-și scoată piciorul drept, iar curând după aceea nămeții îi eliberară și brațul.

În cele din urmă, după o luptă îndelungată și epuizantă, reuși să se târască afară din

mormântul de gheață, după ce în tot acest timp ținuse corbii la distanță azvârlind înspre ei cu bulgări de zăpadă și sudălmii.

*

Dacă pastorul Baldur ieșise din zăpadă, asta nu însemna că scăpase de ea. Îi pătrunsese prin haine în timpul acelei coborâri vertiginoase și se cuibărise printre ele, ajungând până la piele. Iar acum se topea și începea să curgă în mici pârlășuri reci, care porneau de la subsuori și, trecând peste pântec și șale, se opreau în bocanci.

Pastorul gemea înfundat în timp ce apa se încălzea încet pe trupul lui chinuit.

*

Pastorul Baldur începu să-și plănuiască drumul spre casă; probabil că cel mai bine ar fi

fost să meargă spre vest de-a lungul centurii stâncoase, până la crevasă... Sau s-o ia în direcția opusă și să urmeze cursul râului Mjaðará... Sau... Dar nu apucă să-și termine gândul din pricina țipetelor hămesite ale corbilor. Îi dădeau ocol înnebuniți de foame, se trânteau pe spate și, cârâind, băteau din aripi pe zăpada înghețată.

Își scutură pumnul spre ei, strigând:

— Gura, dacă vrei să nu vă pârlESC căpățânile drăcești!

În casa parohială din Dalbotn, capul de corb ars și amestecat cu leșie era un leac des folosit împotriva durerilor de cap. Amestecul era întins pe locul dureros și lăsat acolo până când durerea înceta.

Și iată că de data aceasta corbii răspunseră amenințării. Tăcură pe dată și, ridicându-se din zăpadă, plutiră lin peste buza prăpastiei fără măcar să bată din aripi. Apoi curenții de aer îi ridicară până sus, în văzduhul albastru.

Acolo erau frumoși.

Pastorul Baldur își curăță energic gâtlejul, cu gândul să scuipe după ei, dar înainte de-a apuca să o facă, auzi dinspre munte un șuierat prelung. Privi peste umăr spre culmea Ásheimarului; partea superioară a imensei plăci înghețate dispăruse de pe vârful crestei.

În aceeași clipă, avalanșa ajunsese la el. Izbindu-l în spate, îl mătură peste marginea stâncii. Un colț de piatră îi agăță masca de schi, trăgându-i-o până aproape de creștet și smulgându-i în trecere un petic de piele de pe ceafă.

Căzând, îi veni în minte că poate s-ar răni mai puțin dacă își lăsa corpul moale. Când ateriză pe Kinnar, se opri o fracțiune de secundă înainte de a fi proiectat mai departe, cu o viteză de două ori mai mare – și cu capul înainte. Era sigur că de-acum îi sunase ceasul, dar își făcu o datorie de onoare din a încerca să înșele soarta. Așa că se luptă să-și țină capul deasupra zăpezii.

I se părea că se află în mijlocul unui uragan

dezlănțuit, dar acesta a fost singurul lui disconfort fizic înainte de a simți că nu mai poate respira.

*

La scurt timp după aceea, cursa nebunească a pastorului pe zăpada întărită luă sfârșit.

Și asta pentru că avalanșa, retrăgându-se ca un val care se izbește de un țărm stâncos și apoi spărgându-se pe morena înghețată, îl aruncase într-o peșteră – un fel de crăpătură alungită formată la sfârșitul ultimei ere glaciare, când limba ghețarului scurmase la rădăcina muntelui, extrăgând de acolo un dinte de stâncă lung de treizeci de metri.

Cu alte cuvinte, pastorul Baldur ateriză într-o grotă aflată la baza ghețarului.

O grotă peste care avalanșa apăsă acum cu toată greutatea ei.

Zăcea pe spate, cu piciorul drept întins țeapăn la vreun metru deasupra capului și cel stâng îndoit. Brațul stâng i se odihnea pe pântec. Cel drept era răsucit într-un unghi ciudat. Tolba i se desprinsese de pe brațul stâng și cureaua se încâlcise cumva în jurul cotului drept, împiedicându-l să se miște.

Nu era o poziție prea bună, dar deocamdată nu-și putea da seama de asta, căci își pierduse cunoștința.

*

Spre norocul lui, pastorul Baldur era îmbrăcat foarte gros.

Mama lui, Nál Valdimarsdóttir, era cea care îl înfobilise astfel când plecase la vânătoare. Purta lenjerie călduroasă din pânză țesută în casă, atât de groasă că stătea țeapănă; o bluză de corp din blană de iepure; două pulovere de

lână, unul mai subțire, celălalt foarte gros; pantaloni danezi de schi; trei perechi de ciorapi de lână; și bocanci îmblăniți din piele de focă. Peste toate acestea mai avea o pereche de pantaloni de piele și o haină din același material, cu două rânduri de nasturi din os de balenă.

Dar – și acesta era amănuntul cel mai important – Nál îi mai pusese fiului ei și un fular împletit de ea însăși, pe care el și-l legase în jurul capului ca să nu fie văzut de vulpe. Acest șiretlic îl ajutase ca în timpul primei avalanșe să nu-și piardă altceva decât căciula pe care și-o trăsese deasupra, o căciulă nemțească cu clapete, făcută din piele de ied. Iar în timpul celei de-a doua avalanșe, fularul îi ținuse masca de schi pe cap, deși aceasta i se ridicase până în creștet.

La piept, sub haină, avea cadavrul nenorocitei de vulpi.

Stânca se deschide în spatele omului. În deschizătură apare o fată îmbrăcată doar cu niște pantalonași de lână albastră și purtând pe cap o bonetă roșie cu panglici. Îl ia de mână și îl conduce într-o încăpere cu tavanul jos. În mijlocul acesteia este un puț; pe suprafața apei plutesc, fără să se scufunde, alice de plumb, atât de multe încât apa însăși pare o pânză plumburie.

Fata arată spre puț și spune:

— Aceasta este Fântâna Vieții.

Pastorul schiță o mișcare.

Prin crăpătura din masa translucidă a ghețarului, o lumină tulbure și albăstruie pătrundea până în scobitura stâncoasă, permițându-i să deslușească unde se afla. Zăcea la picioarele unui perete de piatră, probabil cel dinspre răsărit. Reușise să-și miște puțin piciorul stâng, dar cel drept rămăsese tot întins și înțepenit ca mai înainte, ceea ce însemna că nu putea să se ridice în șezut, nici să se întoarcă sau să și-l elibereze, oricât s-ar fi zbatut.

Epuizat în urma acestor eforturi, în scurtă

vreme îl luă amețeala și își pierdu din nou cunoștința.

*

Pastorul crezu că ațipise, pentru că atunci când își veni în fire, dezmeticit de greutatea și zgomotul produs de piciorul său drept care aterizase cu un plescăit puternic într-o băltoacă de zăpadă topită, i se păru că zărește, prin ochiul întredeschis al peșterii, un curcubeu strălucitor. Nu-și putea da seama de unde izvorau acele culori, dar presupuse că afară se lăsase noaptea, iar surorile Aurorii boreale îl însoțiseră pe drumul său dinspre Ásheimar – și acum îi dădeau binețe vechiului lor prieten, Baldur Skuggason.

Pastorul găsi că era foarte frumos din partea lor.

Îi era frig, așa că încercă să se miște puțin și asta îl încălzi. Își petrecu noaptea ațipind în reprize de câte o oră sau ceva mai mult, între care se lupta să-și schimbe poziția – dar aceste

câteva mișcări nu îl oboseau îndeajuns încât să adoarmă profund. Cureaua tolbei se strângea tot mai mult în jurul brațului său drept, dar nu putea ajunge la cuțitul pe care-l purta la brâu ca s-o taie.

Știa că oamenii îngropați de avalanșe pot supraviețui mult timp, dar se aștepta ca primirea pe care i-o rezerva ghețarul să fie dintre cele mai reci – în plus, avea să fie udat până la piele de zăpada care începuse să se topească în jurul lui.

Era seara celei de-a doua zile.

*

A doua zi dimineață, căldura degajată de mașinăria corporală a pastorului Baldur topise deja zăpada de sub capul și brațul său stâng. Judecata îi era relativ intactă și reuși să se ridice într-un cot. Observă o pată întunecată în adâncitura unde își ținuse capul. În același timp, simți o arsură la ceafă. Scoțându-și mînușa, duse mîna la cap și pipăi locul: între

gulerul cămășii și primele vertebre cervicale părea să se fi deschis o nouă gură.

Investigă îndelung acest fenomen, apoi își aduse mâna înaintea ochilor. Era plină de sânge, care părea negru în lumina înșelătoare ce pătrundea prin gura peșterii. Pastorul Baldur își linse conștiincios degetele; nimic din ceea ce putea servi drept hrană nu trebuia irosit. Apoi își puse mânușa peste rană și o legă strâns cu fularul.

După care căzu într-un somn adânc.

*

La venirea serii, întunericul nu se lăasă treptat, ci coborî brusc, ca o cortină groasă de beznă.

Către miezul nopții simți cum îl pătrunde umezeala, iar în dimineața celei de-a patra zile zăpada în care fusese îngropat se topise aproape de tot, așa că reuși să-și desfacă centura, să scoată cuțitul și să taie cureaua care-l incomoda. Ridicându-se în șezut, trase

tolba spre el. Înăuntru mai avea ceva provizii: capul de cod afumat.

Capul de cod afumat nu este doar o mâncare domnească, ci și o formă de divertisment. În timp ce desprindea fâșii de carne pe care le ducea la gură cu vârful cuțitului și le mesteca îndelung, pentru ca acest ospăț să dureze cât mai mult, omul se distra numind, rând pe rând, oasele capului:

— Maxilarul e codaxilar, arcada e codarcadă, timpanul e codimpan, osul de corb e codoscorb, gingia e codingie, pomeții sunt codomeți, ceafa e codeafă, clopotul e codlopot. Și mai e osul incisiv sau „acul” – Nál! Și gata cu hârca!

Pastorul Baldur izbucni în râs. Și-o imagina pe zgripturoaica de maică-sa cu un os ascuțit de pește atârându-i de pe buza ofilită de jos și bolborosind:

— Bucățica, bucățica mea bună...

Asta era prea din cale-afară. Pastorul hohotea, ținându-se cu mâinile de burtă. Râsul se transformă în urlet. Urletul se transformă în plâns. Plânsul durea.

Și el își plânse îndurerat soarta potrivnică ce-l lăsase acolo, singur-singurel, fără nici un suflet de om cu care să împartă bucuria pe care ți-o poate aduce un cap de cod afumat.

*

În a cincea zi, preotul închis sub ghețar începu să se teamă că-și pierde mințile, așa că recurse la remediu obișnuit al oricărui islandez aflat în impas. Adică să recite balade, catrene și poeme și să cânte cât îl ține gura, apoi, după ce-și epuizează repertoriul, să treacă la intonarea de psalmi. Acest leac din bătrâni nu dă greș niciodată când e vorba să-ți păstrezi firea.

Pastorul Baldur se puse deci cu nădejde pe treabă. Cântă și recită tot ce știa, până și psalmii lui David. În cele din urmă, nu-i mai rămase nimic altceva decât un poem sforăitor al pastorului Jochumsson și o poezioară comică a confratelui său Thorarensen, peste

care intenționa să sară, preferând să reia totul de la capăt – dar, spre marea lui uimire, descoperi că tot ce înșirase până atunci i se ștersese complet din minte, până la ultimul cuvânt, până la ultima silabă.

Fără să piardă o clipă, se hotărî să verifice dacă într-adevăr așa stăteau lucrurile; cu o voce tunătoare, declamă de la cap la coadă versurile *Cântecului de slavă* al lui Jochumsson către sine însuși – și ce să vezi? De îndată ce sfârși de recitat uită totul.

Acum era rândul poezioarei preacuviosului Gisli.

*

FOAIE DE TÂRGUIELI

Hârtii și cerneală, pene și ceară,
Stafide și prune uscate și sfoară,
Tutun și piper și ulei camforat,
Cafea, rom, ghimbir și vin de muscat,

Cuie și geamuri, table și sârme,
Baros, nicovală, foale și bârne,
Orice mi-ar trebui găsesc
La Thorgrimsen când mă opresc.

Nevastă-mea, în urma mea,
O ladă de rachiu mai ia,
Mătăsurii, ceainic, farfurii,
Săpunuri și pasmanterii,
Oală de noapte, cărți de joc,
Din toate cumpără cu foc.
Și, de n-ar fi cu soțiorul,
Ar cumpăra și negustorul.

*

P-p-poezioara îi z-z-zumzăia nec-c-conținut
prin mint-t-te ca o muscă între geamuri, f-f-
fără s-o poată goni de acolo. Îi era și f-f-frig, și
c-c-cald în același t-t-timp: era rece ca g-g-
gheața și f-f-fierbinte ca focul. Î-i-încercă din
răsp-p-puteri să-și amintească și alte p-p-

povești, alte p-p-poezii, d-d-dar totul era p-p-pierdut și uit-t-tat, totul p-p-pierise din m-m-memoria lui înghețată, în c-c-creierul înfierbântat îi m-m-mai r-r-rămăsese doar atât:

Oh, ohohoh, ce r-r-rușine să p-p-pieri g-g-gândindu-te la t-t-târguieli, biet p-p-preoțel.

Își țug-g-guie b-b-buzele, c-c-ca nu c-c-cumva ultimele lui c-c-cuvinte să f-f-fie, de p-p-pildă, „ulei c-c-camforat“. D-d-deși, c-c-ce-i drept, n-n-nu era nimeni de f-f-față în acele m-m-momente, p-p-poate cu excepția „b-b-blândeii străine“ – Sfânta Treime; p-p-puțin îi p-p-păsa lui de asta. Și, p-p-pentru o clipă, p-p-pastorul B-b-baldur își p-p-plânse de milă.

Șop-p-pti în întuneric:

— Ce v-v-văgăună îngrozitoare...

Și dintr-odată se simți mai bine.

Închise ochii.

Și-și așteptă moartea.

— Hei! Pastore Baldur! Baldur Skuggason!
Hei!

Strigătele care ajungeau până la urechile muribundului păreau să vină din burta unei balene; vocea suna înăbușit, iar distanța o făcea să capete un sunet metalic:

— Hei, pastore Baldur, hei!

Preotul tresări din amorțeala lui de moarte:

— Hei, sunt aici! Hei!

Și tăcu de îndată, așteptând răspunsul.

— Hei, heeei!

Își smulse masca de schi de pe cap și întoarse urechea dreaptă către peretele alb de gheață, dar nu auzi nimic; întoarse urechea stângă – nici un sunet.

— Aici, jos! Hei! Aici!

Strigă și urlă, apoi iarăși ascultă cu atenție, mișcându-se cu grijă, pentru ca scârțâitul hainelor de piele să nu acopere sunetele de afară. Da! Se auzeau; erau aproape. O voce firavă îl chema pe nume:

— Ești acolo? Hei!

— AICI! HEI! AICI!

Pastorul Baldur urla cât îl țineau rărunchii.

*

— Ai cumva de gând să mă asurzești?

Pastorul Baldur simți că îi stă inima în loc. Întrebarea aceasta nu venea de la oamenii care îl căutau pe afară, pe întinderea înzăpezită, nu, venea de la cineva care se afla cu el în peșteră, nu doar foarte aproape, ci lipit de el – sau, mai exact, în propriile lui veșminte.

Preotul scoase un țipăt de spaimă când vulpea pe care o ținea la piept începu să miște. Se zvârcoli în culcușul lui ud, trăgând de reverele hainei de piele cu atâta putere încât smulse nasturii din os de balenă, care se rostogoliră care încotro, pierduți pentru totdeauna. (Mare păcat, căci erau niște nasturi foarte frumoși, pe care Haraldur, fratele vitreg al pastorului Baldur, îi cioplise cu mâna lui și i-

i dăduse în dar la prima comuniune.)

Vulpea sări afară. Se roti în cerc, apoi se așează pe picioarele dinapoi – și începu să se lingă pisicește.

*

Pastorului Baldur, ca om al Bisericii ce era, nu-i trebui mult să-și recapete cumpătul; iar acum se trezi în el curiozitatea naturalistului. Începu să studieze comportamentul animalului cu o detașare științifică.

Vulpea era neobișnuit de vioaie, ținând cont de faptul că șase zile și șase nopți zăcuse fără suflare. Se spăla de zor, cu o frenezie ridicolă. Își lingea blana pătată de sânge, scurmând cu botul până la rădăcina firelor în căutare de purici, de parcă ar fi ținut să facă figură bună la Judecata de Apoi.

Naturalistul îi făcu batjocoritor cu ochiul.

— Ia uite și la creatura asta, puah!

Se plesni cu palma peste coapsă.

— Ha! Un vampir care-și sugă propriul

sânge!

În clipa aceea, vulpea scuipă înspre el prima dintre alice. Aceasta îl lovi pe pastor în obraz. El scoase un geamăt puternic, însoțit de o înjurătură. Dar vulpea nici nu-l băgă în seamă. Continuă să se curețe până își scoase din carne toată încărcătura puștii; bucăți însângerate de plumb zburau prin peșteră, scoțând mănunchiuri de scânteii când se izbeau de stâncă.

Iar preotul abia prididea să se ferească de alicele care bâzâiau în jurul lui ca un roi de țânțari.

*

Vulpea începu apoi să străbată peștera în lung și-n lat, în cruciș și-n curmeziș. Pastorul Baldur stătea liniștit la locul lui, cu mâinile în poală. Încerca să n-o privească în ochi; părea nervoasă și imprevizibilă.

Trecu așa un timp.

La ivirea zorilor, vulpea se opri și spuse:

— Ei, sfinția ta, acum ce facem?

— Am putea discuta, răspunse el.

— Despre ce să discutăm? întrebă ea.

— Despre electricitate, răspunse pastorul.

Vulpea îl măsură cu o privire plină de milă batjocoritoare:

— Dacă îți imaginezi că o sălbăticiune ca mine are cât de cât habar de electricitate, te înșeli amarnic...

Dar pastorul Baldur insistă, propunându-i un târg: dacă știa răspunsul la o ghicitoare a lui, putea alege ea subiectul conversației; dacă nu, vor discuta despre electricitate. Vulpea încuviință:

— Bine, zi-mi ghicitoarea...

— Cu zgomot mă nasc, dar n-am gură să casc.

Vulpea stătu pe gânduri – exagerat de mult timp, în opinia pastorului, dar o lăasă în pace, pentru că nu voia să-i stârnească vreo bănuială – și în cele din urmă se recunoscă învinsă.

— Te dai bătută?

Prostia vulpii îl amuza teribil.

— Bășina!

Și trase un vânt demonstrativ.

— Ce lipsă de originalitate, răspunse sec vulpea. Dă-i drumul, vorbește despre electricitate.

*

În mod normal, discuția despre electricitate ar fi avut loc într-un cadru ceva mai simandicos decât gaura stâncoasă din fundul unui ghețar. De fapt, pastorul Baldur fusese invitat la Reykjavík ca să vorbească despre acest subiect care îl pasiona în cadrul unei conferințe publice anunțate cu mare pompă. Intenția lui era să contrazică punct cu punct argumentele unui fost compatriot emigrat în Canada, care propovăduia de acolo Evanghelia după Edison.

Dacă n-ar fi fost îngropat de avalanșă, preotul s-ar fi întors la casa parohială din Dalbotn a doua zi dimineață, după vânătoarea de vulpi. Ar fi făcut ultimele

modificări la prelegere, iar patru zile mai târziu, pe 15 ianuarie 1883, ar fi ajuns în capitală pe la prânz, pentru ca seara să măture pe jos cu oponentul său. După socotelile lui, conferința ar fi trebuit să aibă loc cu trei zile în urmă; o discuție în contradictoriu cu vulpea pe această temă era un soi de slabă compensație.

Drept pentru care pastorul îi expuse pe larg perspectiva religioasă asupra chestiunii, căci avea argumente teologice împotriva electricității. Perspectiva lui era una modernă, întrucât pastorul Baldur credea într-un Dumnezeu material, autogenerat, vizibil și tangibil – după cuvântul profetului: „Precum se coboară ploaia și zăpada din cer, așa va fi cuvântul Meu care iese din gura Mea“.

Prin urmare, nu putea accepta ideea ca electricitatea, rezultată din fricțiunea atomilor, care erau nucleii lui Dumnezeu, să fie transmisă prin sârme și cabluri peste tot, până și în fabrici, unde urma să alimenteze niște mașini producătoare de perișoare, de pildă, sau de muștar.

Ce avea ea de zis în această privință?

Vulpea se hotărî să-l atace cu propriile arme:

— Dacă electricitatea stă la temelia lumii și ne este revelată prin lumină, după cum se arată în prima carte a Pentateucului, iar Dumnezeu Însuși este lumină, deși asta poate că nu se vede cu ochiul liber – la fel cum nu putem vedea nici stânca neagră care ne înconjoară –, atunci s-ar putea spune că adevărata misiune de evanghelizare a lumii constă tocmai în a-L aduce pe Dumnezeu în casele tuturor cu ajutorul cablurilor electrice, ba chiar a ilumina orașe întregi cu El – *n'est-ce pas*⁴?

Se uită întrebător spre pastor. El îi întoarce privirea în tăcere; vulpea își pregăti lovitura de grație:

— Transmiterea electricității ar trebui, prin urmare, să fie un lucru de dorit în ochii Bisericii și ai slujitorilor ei, de vreme ce Atotputernicul Însuși strălucește astfel în orice lampă.

El nu răspunse. Îl lăsase oare fără replică? Nu; vulpea nu băgase de seamă că, în timp ce ea vorbea, pastorul scosese cuțitul din teacă și acum îl ținea în mână – mâna aflată în umbra peretelui de stâncă.

El rosti cu blândețe:

— Și matale, Doamnă Vulpe, chiar crezi că lumina acestor becuri electrice poate pătrunde în sufletul omului?

Înainte ca vulpea să-i poată răspunde, omul îi împlântă cuțitul adânc în piept.

*

Cu lama cuțitului, ridică apoi cadavrul vulpii, uitându-se țintă în ochii ei morți; un abur înghețat îi acoperea pupilele, ca pojghița formată peste mlaștini în primele zile geroase de iarnă, dar el nu văzu altceva decât că vulpea își dăduse, în sfârșit, duhul.

Trupul atârna moale în mâinile lui și pastorul observă amănuntul ciudat că pielea

parcă îi rămăsese mare; acest lucru indica fără urmă de îndoială că era acolita unui vrăjitor – încă din noaptea când încercase să-l înnebunească despărțindu-se în patru vulpi, începuse să nutrească bănuiala că avea de-a face cu un soi de animal vrăjitoresc. Șiretlicul lui de-a o îndemna să vorbească dăduse roade. Cel care o trimisese nu se păzise îndeajuns de bine, pusese în ea prea mult din el însuși, vorbise, fără să vrea, prin glasul ei. Acea mică interogație în franceză de la sfârșitul discursului ei despre orașele iluminate îl trădase. Pastorul știa acum cu certitudine cine o trimisese la el pe fiica lui jupân Rănică Vulpoiul.

Creatura drăcească fusese, era limpede, stârnită împotriva lui de neghiobul de prefect din Fjörður, Valdimar Skuggason, fratele lui mai mare – un parvenit care nu-i iertase niciodată pastorului Baldur faptul că mama lor, Nál, după ce rămăsese văduvă, preferase să locuiască în casa parohială din Dalbotn, luând cu ea întreaga moștenire a răposatului ei soț, inclusiv colecția de cărți de imnuri

alcătuită de „Bătrânul“ Skuggi Haraldsson din Saurar.

Pe ea n-o deranja faptul că micul ei Baldur nu călcase niciodată afară din Islanda și că educația lui se mărginea la cunoștințele deprinse la un seminar de provincie.

*

Pastorul Baldur Skuggason jupui vulpea, gândindu-se în tot acest răstimp, cu bucuria rece a răzbunării, la fratele lui, Valdi. Despică pielea de-a lungul spinării, de la bot până la coadă: da, o să i-o plătească; își strecură mâinile înăuntrul trupului, coborând pe lângă coaste, între carne și piele, și ocolind grăsimea de pe pântec: o să-l târască prin tribunale pentru tentativă de omor; scoase membrele din încheieturi, făcu câte o tăietură circulară în jurul fiecărei labe și trase pielea ca pe-o șosetă, înfipse arătătorul în botul vulpii și desprinse nasul de craniu cu unghia: o să atârne în ștreang, farmazonul dracului – și trase, și

sfâșie, și tăie până când scoase animalul din blana lui albastră.

Pastorul se despuie până la piele. Desprinse cu unghiile grăsimea de pe dosul pieii și se unse cu ea din cap până-n picioare. Apoi își puse pe umeri pielea vulpii, care se dovedi atât de mare, încât labelle din față atingeau pământul. Odată jupuită, vulpea era o priveliște jalnică, un boț de carne roșie zăcând pe pietre ca un făt în pântec. Omul își înfipse degetele printre coastele ei, îi smulse inima și o băgă în gură:

— Are gust de carne de potârniche, își spuse el, trăgându-și pielea peste cap.

Înghiți inima cleioasă și un gând îl străbătu ca un fulger – AFARĂ!

*

Pastorul Baldur își croi drum prin lavină. Scurma cu ghearele și cu dinții, uitase până și cine este, zgâria și rodea, rodea și zgâria.

Sângele îi bubuia în tâmpile.

— Lumină, mai multă lumină!

Dar cu cât se apropia mai mult de țintă, cu atât mai puțin om rămânea în el, cu atât mai mult devenea animal.

4. Nu-i așa? (în fr., în orig.) (n.t.)

Stă tremurând pe morena înghețată, trăgând lacom în piept aerul proaspăt de munte. Soarele dimineții îl mângâie și îl întărește.

La picioarele lui se întinde o vale lungă, îngustă și înverzită. Pantele domoale sunt acoperite cu iarbă și tufișuri. Pe fundul văii curge un râu; un păstrăv scânteiază scurt pe sub unde, o notătiță îl urmărește în zbor. Popândăii țopăie de colo-colo prin luncă, un culic fluieră în zăvoi, potârnichele cuibăresc printre ierburile înalte, o albină bâzâie pe patul de mușchi, ploierii așteaptă să fie prinși. Totul e mai verde și mai albastru, mai mare și mai îmbelșugat ca niciodată.

Și atunci se aude lătratul unei vulpi dintre stâncile de la gura văii:

— Ai, ai!

La această chemare, Skugga-Baldur ciulește urechile.

Recunoaște mirosul de departe: e o vulpe în

călduri. Ochii lui se aprind de o poftă animalică și o rupe la fugă de-a lungul frumoasei văi verzi; va fi primul care ajunge la ea.

Este primăvară, înaintea erei omului.

IV

(23 martie 1883)

Brekka, Dalur, 23 martie 1883

Dragul meu prieten,

Iartă-mă că răspund cu atâta întârziere la ultima ta scrisoare, dar multe lucruri s-au întâmplat prin părțile noastre de la Anul Nou încoace. În lumea ta ar fi socotite niște evenimente fără importanță, dar aici au avut un ecou foarte puternic: o femeie a murit și un bărbat s-a pierdut.

Da, Abba mea s-a dus. S-a întâmplat în a patra zi a noului an; a avut parte de o moarte liniștită și împăcată. Îi simt foarte mult lipsa, ceea ce nu e de mirare, dat fiind că am avut-o mereu lângă mine în toți acești ani. Era încă destul de tânără, trebuie să fi avut vreo treizeci de ani, dar asta, din câte înțeleg, este o vârstă înaintată pentru oamenii de felul ei. Părea să îmbătrânească mai repede decât mine;

încărunțise deja, iar în ultima vreme devenise cam uitucă. Acum, desigur, te întrebi dacă a apucat să primească pana pe care i-ai trimis-o. Da, a primit-o și s-a bucurat foarte mult. I s-a părut minunat că poate adăuga la colecție o pană de lebădă din Danemarca – știa foarte bine poveștile lui Andersen – și a lipit-o în albumul ei chiar în seara de Crăciun.

Îți mulțumesc și eu pentru darul trimis. Ai un gust impecabil la francezi, deși ești de părere că poezia lor nu face nici două parale, *n'est-ce pas?* Mallarmé îmi evocă un cireș înflorit reflectat într-o pupilă, o batistă parfumată sau o libelulă poposind pe umărul unui înotător într-un râu cu ape line. În fine, se vede aici negru pe alb ce sursă de inspirație reprezintă pentru mine!

Îți scriam că un bărbat s-a pierdut și n-am de gând să mai întârzii cu amănuntele. Omul care a dispărut e preotul din Botn, pastorul Baldur Skuggason, fratele lui Valdimar „Coiosul“, cel care dansa cu lampadarul la Nădragii de Piele. Neghiobului ăstuia i-a venit ideea năstrușnică să plece la vânătoare de

vulpi prin munți în toiul iernii, când toată lumea știa că urmează să viscolească. (În ajunul Anului Nou umblau scroafele cu paiul în gură, ceea ce înseamnă că vin geruri cumplite; acesta e genul de „meteorologie“ care se practică pe la noi.) Pe scurt, nimeni nu l-a mai văzut de atunci, dar nu-ți trebuie o imaginație prea bogată ca să-ți dai seama ce s-a ales de el.

Oamenii cred că acest eveniment va duce la o creștere a salariilor preoților de țară. Pastorul Baldur deținea monopolul asupra vânătorii de vulpi în parohie ca să-și mai rotunjească veniturile, căci pieile se vând pe bani buni. Și, într-adevăr, situația e destul de dramatică dacă preoții au ajuns să-și riște viața alergând după vulpi din pricina sărăciei.

În legătură cu dispariția lui, tot ce am eu de spus este „Călătorie sprâncenată“; întotdeauna mi s-a părut un cretin lamentabil.

Abba înseamnă: Hafdís.

Itza înseamnă: Dumnezeu.

Itza ha-am înseamnă: Dumnezeu
vrea.

Itza um înseamnă: Dumnezeu nu
trebuie.

Itz-umba uba-hara înseamnă: lumina
Domnului, soare sau suflet.

Ufa-hara ho-fakk înseamnă: lună.

Ut-da-da ho-fakk înseamnă: stele.

Iff-itz înseamnă: lumină.

Fuffa huya înseamnă: înger.

Iffa ku-ku înseamnă: rai.

Itza i-addiga înseamnă: Dumnezeu
știe tot.

Otzina-maeya înseamnă: Crăciun.

Itza ro-ro înseamnă: Iisus.

Otzina-huya înseamnă: Paști.

Otzina-mortha înseamnă: duminică.

Avv-avv înseamnă: a vorbi.

Ko-ko înseamnă: a cânta.

Andha ha-am ko-ko înseamnă: să
cântăm.

Umm avv-avv înseamnă: nu vrea să
vorbească.

Umra înseamnă: nu știu.

Amh-amh înseamnă: frumos, bun.

Offo-ker înseamnă: urât.

Futzu înseamnă: bărbat.

Hall-hall înseamnă: fată.

Fuffa-ro înseamnă: copil.
Furru înseamnă: om.
Mamba înseamnă: pasăre.
Morthana-huya înseamnă: zi.
Ho-fakk înseamnă: noapte.
Sa-odo înseamnă: mare.
Fadi-fad înseamnă: ploaie.
Huyera înseamnă: zăpadă.
Mah-mah înseamnă: vară.
Mah-mah huyera înseamnă: iarnă.
Ka înseamnă: foc.
Faff-faff înseamnă: preot.
Kondura înseamnă: rege.
Tampa înseamnă: haine.
Umph Abba înseamnă: cutia lui
Hafdís.
Fifi-pupu înseamnă: psalm.
Pupu înseamnă: întuneric.
Ibo înseamnă: somn.

Acesta este „glosarul Abbei“; așa vorbea când am găsit-o. După cum vezi, glosarul conține o serie de termeni religioși, ceea ce îmi susține teoria cu privire la identitatea ei... nu, n-o să trec sub tăcere ceea ce știu cu siguranță despre originile lui Hafdís. Nu am secrete față

de tine; știi că vei păstra discreția. În tine pot avea întotdeauna încredere, dragul meu prieten și mentor.

Spre sfârșitul lui februarie, așadar, noi, locuitorii din Dalur, ne-am procopsit cu cel mai ghinionist ins din toată Islanda: Sölvi Helgason, vagabond și om bun la toate. A lunecat pe schiuri de la o fermă la alta, cerșind de-aie gurii; în schimb, desena portrete, făcea mici lucrări de tâmplărie sau înșira bârfe de prin alte ținuturi. Vagabondul ochelarist a bătut și la ușa mea și a rămas aici o săptămână. Mi s-a părut priceput la pictură și înzestrat cu o judecată sănătoasă. Nu m-am plictisit în compania lui; însă Sölvi nu e întreg nici la minte, nici la trup, iar asta din vina altora.

Apoi, într-o seară, a început să-mi povestească despre Abba, căreia îi spunea Laufey – numele de Hafdís i l-am pus eu, ca și pe cel de familie, Jónsdóttir, adică „fiica lui Jón“ sau, cu alte cuvinte, a Islandei –, dar din felul în care vorbea mi-am dat seama că ceea ce zicea era adevărul adevărat. Mi-a spus că a găsit-o rătăcind pe poteca de munte ce duce

spre Kjölur; să tot fi avut pe atunci vreo șapte ani, din câte bănuia el. Două veri și o iarnă au bătut drumurile amândoi, până când a dat de urma părinților ei și a dus-o înapoi acasă. În timpul acestor peregrinări, Sölvi a cioplit pentru Abba un coșciug din bucăți de lemn prețios găsite pe coastă, lângă Horn. Când a pomenit de asta, am fost sigur că spune adevărul, pentru că a descris inclusiv cele două fraze în latină din interiorul celor două jumătăți ale sicriului; le scrisese el însuși, cu mâna lui.

După mulți ani, Sölvi a trecut din nou pe la ferma unde locuia Laufey. Veștile care îl așteptau acolo au fost cumplite: mama se otrăvise, iar tatăl își vânduse fiica unor marinari străini și intrase la seminar. Acest părinte netrebnic nu era nimeni altul decât Baldur Skuggason, care pe vremea aceea slujea ca diacon în Höfði; în schimbul copilei lui de doisprezece ani a primit o pușcă și o pungă cu alice.

Acum înțelegi de ce ți-am povestit cu atâta răceală despre el în rândurile de mai sus. Dar

observ că scrisoarea aceasta a devenit o sumbră lamentație; iartă-mă, te rog, că te plictisesc cu asemenea lucruri.

À propos!⁵ Dacă se întâmplă cumva să treci pe Kronprinsessegade, ești amabil să intri pe la coana Perch și să comanzi pentru mine un kilogram de Breakfast Blend și un sfert de Darjeeling? Am cont deschis la ei și mi-l expediază prin poștă. Nu, n-am de gând să-l beau pe tot de unul singur. L-am „moștenit“ pe unul dintre argații pastorului. Îl cheamă Hálfdán Atlason; e cam sărac cu duhul, dar muncitor, și bea mai mult ceai decât toată Camera Lorzilor la un loc.

Transmite-i, te rog, salutări mamei tale. Sper să-i placă amestecul de plante pe care i l-am pregătit: cimbru, aglică, sânziene și frunze de mesteacăn. Dă-mi de știre dacă mai aveți nevoie de altceva, farmacia naturală a Islandei este una dintre cele mai bogate.

Rămâi cu bine, dragul meu Brynjólfsson, și să ai parte numai de noroc – *ad urnam*⁶.

Cu drag, al tău prieten și confident de la marginea „lumii locuite“,

Friðrik B.

P.S. Încă o dată, îmi cer iertare pentru această scrisoare tristă. Promit ca data viitoare să mă descurc mai bine – o să am grijă să trag o dușcă înainte de a mă apuca de scris! (Alături un desen al lui Sölvi, care, cică, îl înfățișează pe Diavol vârându-și-l pe Excelența Sa guvernatorul în c-r.)

*Au revoir!*⁷

F.

⁵. În fr., în orig. (n.t.).

⁶. Până la moarte (în lat., în orig.) (n.t.).

⁷. La revedere! (în fr., în orig.) (n.t.)

Cuprins

I. (9-11 ianuarie 1883)	7
II. (8-9 ianuarie 1883)	42
III. (11-17 ianuarie 1883)	97
IV. (23 martie 1883)	134